

Barnehuset kvalitetsstandard

Sammendrag

Veiledning for tverrfaglig og
tverretatlig respons til barn som er
offer for og vitner til vold

PROMISE-prosjektet

www.barnahus.eu

Utgiver: Council of the Baltic Sea States Secretariat (Rådet for Østersjøstatene) og Child Circle

Forfatter: Olivia Lind Haldorsson
Child Circle

Forord og hovedbidragsyter: Bragi Guðbrandsson *The Government Agency for Child Protection (Barne- og familiedepartementet), Island*

Ekspertgruppe:

Gordana Buljan *Flander Senter for beskyttelse av barn og unge, Zagreb*

Åsa Landberg *Psykolog and psykoterapeut*

Resmiye Oral *Program for beskyttelse av barn, University of Iowa*

Carl Göran Svedin *Barnafrid – Nasjonalt Kunnskapssenter, Universitetet i Linköping*

Juridisk gjennomgang og veiledning:

Rebecca O'Donnell *Child Circle*

Gjennomgang og god praksis:

Janet van Bavel *Children and Youth Trauma Centre (Traumesenter for barn og unge), Haarlem*

Tea Brezinscak *Centre for Child and Youth Protection (Senter for beskyttelse av barn og unge), Zagreb*

Britta Bäumer *Child and Adolescent Psychiatric Trauma Unit (Psykiatrisk traumeavdeling for barn og unge), Barnehuset Stockholm*

Ylva Edling *Child and Adolescent Psychiatric Trauma Unit (Psykiatrisk traumeavdeling for barn og unge), Barnehuset Stockholm*

Ólöf Ásta Farestveit *Barnehuset Reykjavik*

Anna Frank-Viron *Children's House (Barnehus), Children's Protection Department (Barne- og familiedepartementet), Social Insurance Board (Rådet for sosial sikkerhet)*

Turid Heiberg *Council of the Baltic Sea States Secretariat (Rådet for Østersjøstatene)*

Peter van der Linden *Verwey-Jonker Institute*

Anna Nelsson *Barnehuset Linköping*

Anna M Petersson *Barnehuset Linköping*

Ana Marija Spanic *Centre for Child and Youth Protection (Senter for beskyttelse av barn og unge), Zagreb*

Andrea Wagner Thomsen *Centre*

*for Children, Youth and Families,
National Board for Social Services
(Senter for barn, unge og familier,
Landsrådet for sosiale tjenester)*

Pilotbidrag:

*Michael van Aswegen TUSLA Irland
Dainora Bernackiene Children
Division, Family and Communities
Department (Barne- og
familiedepartementet), Ministry of
Social Security and Labour
(Arbeids- og sosialdepartementet,
Litauen*

*Andreea Bijii Save the Children
(Redd Barna) Romania*

*Laura Cejmale Association Center
Dardedze, Latvia*

*Adina Mihaela Codres Ministry of
Labour (Arbeidsdepartementet),
Family, Social Protection and
Elderly (Familie, sosial beskyttelse
og eldre), National Authority for
the Protection Children Rights and
Adoption (Nasjonalt organ for
beskyttelse av barnets rettigheter
og adopsjon), Romania*

ESZTER Foundation Ungarn

*Maria Keller-Hamela Empowering
Children Foundation
(Organisasjonen for å styrke barns
rettigheter), Polen*

*Vasiliki Kourri Hope for Children
CRC Policy Center (Håp for barn,
CRC-senteret), Kypros*

*Ann Lind-Liiberg Department of
Children and Families (Barne- og
familiedepartementet), Ministry of*

Social Affairs

(Sosialdepartementet)

*Viola Läänerand Child Protection
Unit, Estonian Social Insurance
Board, Estland*

*Andrea Moehringer ChildHood
(Barndom) Germany*

*Lauris Neikens Children and Family
Policy Department (Barne- og
familiedepartementet), Ministry of
Welfare (Sosialdepartementet),
Latvia*

*Beata Wojtkowska Empowering
Children Foundation
(Organisasjonen for å styrke barns
rettigheter)*

Pilot:

*Bulgaria: Social Activities and
Practices Institute (Instituttet for
sosial aktivitet og praksis) (SAPI)*

England: NHS England

*Estland: Child Protection Unit
(Barnevernet), Estonian Social
Insurance Board and Department
of Children and Families*

*(Estlandsrådet for sosial sikkerhet
og Barne- og*

*familiedepartementet), Ministry of
Social Affairs*

(Sosialdepartementet)

Irland: Irish Police Force (irsk politi) and TUSLA

Kypros: Hope for Children CRC Policy Center and Ministry for Social Services (Håp for barn - CRC-senteret og Sosialdepartementet)

Latvia: Association Center Dardedze and Children and Family Policy Department, Ministry of Welfare (Dadedze-senteret og Barne- og familiedepartementet, Sosialdepartementet)

Litauen: Children Division, Family and Communities Department, Ministry of Social Security and Labour and State Social Home, „Užuovėja“ (Barneavdelingen, Familiedepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet)

Luxembourg: Ministry of Education, Children and Youth (Utdanningsdepartementet, Barn og ungdom)

Malta: FSWS-Appogg, Child Protection Services (Barnevernet)

Poland: Empowering Children Foundation (Organisasjonen for å styrke barns rettigheter)

Romania: Ministry of Labour, Family, Social Protection and Elderly, National Authority for the Protection of Children Rights and Adoption and Save the Children Romania (Arbeidsdepartementet, Familie, sosiale tjenester og de eldre, Det nasjonale organet for beskyttelse av barnets rettigheter og adopsjon, Redd Barna Romania)

Tyskland: ChildHood Germany (Barndom Tyskland)

Ungarn: Barnahus Szombatehly, ESZTER Foundation and Hungarian Church Aid (Szombathely barnehus, ESZTER-organisasjonen og Kirkens Nødhjelp Ungarn)

Redaktører:

Rebecca O'Donnell
Daja Wenke

Layout:

Christine Ashton
Shawna von Blixen

Innføringen av den felles barnehus-standarden i hele Europa

PROMISE støtter resten av Europa i å adoptere barnehus-modellen som standardpraksis. Det gjøres med formålet å kunne tilby rettssikkerhet og behandling til barn som har vært offer for eller vitne til vold. Vi gjør denne jobben for å oppfylle PROMISE-visjonen om: et Europa hvor man ivaretar barnets rettigheter til å bli beskyttet mot vold, støttet og lyttet til.

Barnehus tilbyr tverrfaglig og tverretattlig samhandling for å sikre at barn som har vært offer for eller vitne til vold får profesjonell og effektiv respons tilpasset barn i trygge omgivelser som forhindrer (re)traumatisering. Med formell støtte fra nasjonale myndigheter, gir PROMISE ulike land muligheten til å forplikte seg, ta grep og engasjere seg internasjonalt. I tillegg har det stadig økende nettverket av fagfolk og aktører jevnlig møter og kommuniserer med hverandre, og de forplikter seg til å introdusere og utvide barnehus-tjenestene på nasjonalt plan.

Det første PROMISE-prosjektet (2015–2017) satte den europeiske standarden og bestod av et bredt nettverk av fagfolk. Det andre PROMISE-prosjektet (2017–2019) jobbet for at framgangen på nasjonalt nivå skulle møte den europeiske standarden og PROMISE-nettverket ble formalisert. I fremtiden vil arbeidet utvides til å gjelde opplæring ved universiteter, verktøy for saksbehandling og et europeisk akkrediteringssystem.

PROMISE drives av Children at Risk Unit i Østersjørådet og de som samarbeider tett med Child Circle.

Få tilgang til PROMISE-verktøyene og les mer på www.barnahus.eu

Dette arbeidet er lisensiert av Østersjørådet under Creative Commons Attributions-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.

Vil du oversette dette dokumentet? Ta kontakt med Østersjørådet for å finne ut mer om format, akkreditering og opphavsrettigheter.

Først utgitt i 2017. Nytt opplag i 2019.

Innhold

PROMISE-visjonen	2
Forord	5
Innledning.....	8
Barnehuset-modellen	13
Barnehuset Standarder	19
Slik leser du profilene i standarden	21
Standard 1: Hovedprinsipper og tverrfaglige aktiviteter	24
Standard 2: Tverrfaglig og tverretatlig samarbeid i Barnehuset	39
Standard 3: Inkludert Målgruppe	46
Standard 4: Barnevennlig Miljø	50
Standard: De ulike etatene behandler saken i samarbeid.....	54
Standard 6: Kriminaltekniske intervjuer.....	62
Standard 7: Helseundersøkelse	69
Standard 8: Terapeutiske tjenester	73
Standard 9: Oppbygging av kapasitet.....	78
Standard 10: Forebygging: Deling av informasjon, bevisstgjøring og ekstern kompetansebygging	81
Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europiske Barnehus-standardene: Oversikt.....	85
Sluttnoter.....	105

PROMISE-visjonen

PROMISE-prosjektets visjon er et Europa hvor man ivaretar barns rettigheter til å bli beskyttet mot vold, støttet og lyttet til. Det betyr at barn i Europa som har vært ofre for eller vitne til vold beskyttes av kriseintervensjoner tilpasset barn og rask tilgang til rettshjelp og assistanse, basert på følgende hovedprinsipper:

1. Å sikre barnets rett til medvirkning ved at det blir hørt og får tilstrekkelig informasjon og støtte til å utøve disse rettighetene;
2. At tverrfaglig og tverretatlig samhandling under etterforskning, prosedyrer, vurderinger og utføring av tjenester har som formål å unngå re-traumatisering og sikre barnets beste;
3. At tjenestene legger vekt på forståelse og tilgjengelighet og møter de individuelle og sammensatte behovene til barnet og dets foresatte eller følgeperson;
4. Å sikre høy faglig standard, opplæring og tilstrekkelige ressurser til ansatte som jobber med barn som har vært vitne til eller offer for vold.

Barnehus-modellen henviser til tverrfaglige og tverretatlige kriseintervensjoner som er tilrettelagt i omgivelser tilpasset barn og oppfyller følgende kriterier:

1. Det tilrettelagte avhøret utføres i henhold til det evidensbaserte regelverket;
2. Barnets uttalelse regnes som gyldig bevis og følger *prosessen*. Det er dermed unødvendig for barnet å måtte gjenta uttalelsen i en rettshøring hvis det skulle reises tiltale;
3. En medisinsk undersøkelse foretas av rettsmedisinske grunner og skal sikre barnets velvære og tilfriskning;
4. Barnet og dets foresatte/følgeperson får tilbud om psykologisk oppfølging og kort- og langvarige traumebehandling;
5. Det foretas vurdering av og oppfølging rundt behovet det utsatte barnet og søsken i familien har for beskyttelse.

PROMISE støtter engasjement fra nasjonale og lokale virksomheter, både statlige og ikke-statlige, i etableringen av barnehus og institusjoner som ivaretar barn. PROMISE fremmer utvikling i alle land i form av kompetansedeling og felles europeisk kvalitetssikring, slik som:

1. Arbeid med forebygging, etterforskning av og respons på vold mot barn gjennom tverrfaglig og tverretatlig samhandling utført av fagpersoner og etater som jobber med sosial-, helse- og rettshjelp, både før og etter en rettsak;
2. Arbeid med å gjenkjenne god praksis i a) *koordinering*, samhandling og tilpasning mellom de ulike instansene; b) *samarbeid* mellom instanser; og c) *samarbeid* i form av deling

- av tjenester mellom instansene med det formål å ta felles politiske avgjørelser;
3. Å skape oppmerksomhet rundt barnets rett til en barndom som ikke er preget av vold.

For å oppnå visjonen oppfordrer og støtter PROMISE etableringen av barnehus-modellen, og lignende modeller, i alle land i Europa. PROMISE engasjerer seg globalt for å øke tverrfaglig og tverretatlig samarbeid, slik at barn som kan ha vært utsatt for eller vitne til vold mottar faglig og effektiv hjelp i trygge omgivelser tilpasset barn . Både det europeiske og det globale nettverket av fagfolk oppfordres til å spre PROMISE-visjonen gjennom ulike kommunikasjonskanaler.

Arbeidet med PROMISE er basert på FN-konvensjonen om barnets rettigheter, Offerdirektivet, EU-direktivet om forebygging av seksuelt misbruk av barn, EU-direktivet om forebygging og bekjempelse av menneskehandel og Lanzarote-konvensjonen. PROMISE bygger også på råd og retningslinjer fra EU og Europarådet om helhetlige tiltak som beskytter barn og sosiale tjenester og rettshjelp som er tilpasset barn.

Forord

Den felles europeiske barnehus-standard er Europas første forsøk på å definere prinsippene i de kriseintervensjonene og tjenestene vi henviser til som barnehus-modellen. Navnet barnehus kommer fra Island hvor det første barnehuset ble grunnlagt i 1998. Siden den gang har mange flere barnehus blitt grunnlagt, spesielt i Norden.

Det faktum at FN-konvensjonen om barnets rettigheter nesten er universelt ratifisert, har bidratt til økt fokus på lov og praksis med hensyn til barnevelferd i Europa. Dette har igjen blitt drevet av økt samarbeid og felles tiltak i regi av ulike aktører, statlige og ikke-statlige organisasjoner, fagmiljø og universiteter. Rettspraksisen i Den europeiske menneskerettsdomstolen og EU-domstolen har mye av æren for utviklingen, grunnet referanser til Barnekonvensjonen i et økende antall rettsavgjørelser det siste tiåret. Det igjen har ført til at de to ulike tradisjonene knyttet til barnevelferd i Europa – den overvåknings og tiltaksdrevne på den ene siden, og den familieorienterte, med barnet mindre i fokus på den andre, nå erstattes av strategier som bygger på en metode basert på rettigheter med forankring i Barnekonvensjonen.

Utviklingen har ført til at prinsippene og praksisen i barnehus-modellen har blitt fremmet og fortsatt spres. Barnehus er et forsøk på å systematisere barnets rettigheter slik at de får tilstrekkelig støtte og beskyttelse og har tilgang til rettshjelp tilpasset barn. De systemiske praksisene er innlemmet i den *europeiske standarden for barnehus* og bør anses som veiledende, spesielt med hensyn til å

forbedre rettighetene til barn som kan ha vært utsatt eller vitne til vold.

Barnehus-modellen er en tverrfaglig og tverretatlig metode, noe som sikrer samarbeid mellom ulike aktører (rettslig, sosialt, medisinsk) i lokaler tilpasset barn og som tilbyr tjenester som ivaretar barnet og dets familie på ett og samme sted. Kjernen i barnehus-modellen er formodningen om at nøkkelen til å identifisere og etterforske misbruk av barn, for krimtekniske-, beskyttelses- og terapeutiske grunner, er at barnet tør å fortelle sin sannhet.

Betydningen av ordet barnehus er klar, men veien til og måten barnehus oppstår og organiseres på er forskjellig fra land til land og innad i landene. Målgruppene varierer, det gjør også rolle- og ansvarsfordeling og rammeverket for samhandling mellom partnere og innføringen av kjerneoppgavene. Det er forskjellige yrkesgrupper som foretar de tilrettelagte avhørene, ulike rettsmedisinske protokoller følges og terapeutiske og medisinske tjenester tilbys på ulikt vis.

De ulike organiseringsmåtene understreker fleksibiliteten modellen har og hvordan den på en god måte tilpasses ulike rettslige systemer, sosiale strukturer, kulturelle tradisjoner og profesjonelle praksiser i forskjellige land. Det er med på å inspirere og motivere de som ønsker å etablere barnehus. Det er viktig å understreke at barnehus ikke er en låst modell, men heller en praksis i utvikling. Den kan tilpasses de komplekse behovene til barn som har blitt utsatt for eller vitne til vold.

Det er når vi lager et fleksibelt og tilpasningsdyktig system at viktigheten av *den felles europeiske standarden for barnehus*

tydeliggjøres. Selvfølgelig fins det noen begrensninger i forhold til hvor forskjellige innføringene kan være for at modellen skal forbli autentisk. Evidensbasert metode er grunnsteinen i barnehus, det gjelder rettsmedisinske protokoller, kriseintervensjoner, så vel som medisinske undersøkelser. Det er avgjørende å være tro mot barnehus-prinsippene og den evidensbaserte metoden når modellen innføres i ulike kulturer.

Barnehus-prinsippene og praksisen gjenspeiles og promoterer i mange europeiske rammeverk for lover og regler, fra Europarådet og EU; Europarådets konvensjon om beskyttelse av barn mot seksuell utnyttning og seksuelt misbruk (2010)¹, Europarådets retningslinjer for å forbedre barns tilgang til rettssystemet (2010)², Europarådets anbefaling for barns rettigheter til sosiale tjenester (2011)³, EU-direktivet om bekjempelse av seksuelt misbruk og seksuell utnyttning av barn og barnepornografi (2011)⁴ og til EU-direktivet om minstekrav for standarder, støtte og beskyttelse for voldsutsatte personer (2012)⁵.

De fleste land i Europa har forpliktet seg til de internasjonale og regionale lovene barnehus er grunnlagt på. Vi håper at anvendelsen av *den felles europeiske standarden for barnehus* vil være et verdifullt verktøy i dette prosjektet.

Bragi Guðbrandsson, mars 2017

Innledning

Når et barn utsettes for vold har mange ulike aktører, blant annet sosiale, medisinske og psykologiske tjenester og rettslige myndigheter, plikt til å sikre og fremme rettighetene og velferden til dette barnet. Hver aktør holdes ansvarlig for å sikre at de gjør det som forventes av rollen sin på en effektiv måte tilpasset barn. Barnets beste har primærfokus.

Når aktørene ikke samhandler, kan barnet dras inn i parallelle undersøkelser og vurderinger og flyttes frem og tilbake blant etater og fagmiljø. Det har blitt forsket på og klinisk bevist at gjentatte avhør med ulike folk på ulike steder og av forskjellige tjenester i kombinasjon med utilstrekkelige avhørsmetoder, kan påføre barnet (re)traumatisering.⁶

Dette er et alvorlig problem siden barnets opplysninger er grunnleggende for å sikre barnets sikkerhet og beskyttelse, for å bestemme behovet for fysisk og mental bedring, og for å sikre en vellykket og barnevennlig ⁷kriminell etterforskning og rettslig prosess⁸. I tillegg kan utilsiktede uoverensstemmelser mellom intervjuer til forskjellige tider, steder, og av personer med varierende grad av kompetanse, føre til at barnet blir diskreditert som vitne.⁹

De siste årene har det vært en økende anerkjennelse av at tverrfaglig og tverretatlig samarbeid er avgjørende for å oppfylle rettighetene til barn som ofre og vitner til vold til beskyttelse, deltakelse, støtte og bistand. Tverrfaglig og tverretatlig samarbeid kan gi viktige fordeler for både barn og fagfolk, men ikke alltid uten utfordringer. Det krever engasjement og investeringer fra alle instanser involvert. Solid

fundament for en velfungerende og effektiv organisasjon som gjør at instanser kan samarbeide på en koordinert måte, må komme på plass. Det er viktig at samarbeidet må settes opp på en måte som setter barns rettigheter, behov og interesser i sentrum.

Basert på internasjonal og europeisk lov og veiledning og Barnehuset¹⁰-modellen, introduserer dette dokumentet ti standarder for god praksis, «Europeiske Barnehuset Standarder», for tverrfaglige og tverretatlige tjenester for barn som ofre og vitner til vold i Europa tilpasset barnet. Dette dokumentet er et sammendrag av den fullstendige versjonen av veiledningen som introduserer standardene.¹¹

Hovedformålet med standardene er å gi et felles operativt og organisatorisk rammeverk som fremmer praksis som forhindrer (re)traumatisering¹² og er i samsvar med barns rettigheter til beskyttelse, assistanse og barnevennlig rettferdighet, samtidig som det sikres gyldige vitnesbyrd for domstolen.

Standardene er en samling av tverrgående prinsipper og aktiviteter, kjernefunksjoner og institusjonelle ordninger som muliggjør barnevennlige, effektive og koordinerte inngrep, inkludert: 1.1 Barnets beste; 1.2 Barns rettigheter til å bli hørt og motta informasjon; 1.3 Forhindre unøddig forsinkelse; 2. Tverrfaglig og tverretatlig organisasjon; 3. Målgruppen; Barnevennlig miljø; 5. Tverretatlig planlegging og saksbehandling; 6. Rettsmedisinske intervjuer; 7. Helseundersøkelse; 8. Terapeutiske tjenester; 9. Kapasitetsbygging og; 10. Forebygging; Informasjonsdeling og ekstern kompetanseutvikling.

Ved å praktisere i samsvar med standardene kan (re)traumatisering forhindres, siden det innebærer å sikre at barnets beste påvirker praksis og beslutninger; at barnets rett til å bli hørt oppfylles uten gjentatte intervjuer; at barnet blir intervjuet og støttet av spesialiserte og kompetente fagfolk; at intervjuer gjennomføres i et tverrfaglig miljø i ett barnevennlig premiss, og som gir tilstrekkelig støtte til barnet og omsorgsgivere uten unødig forsinkelse, og at barnet ikke er forpliktet til å møte i retten.¹³

Standardene er inspirert av tidligere arbeid på dette området, inkludert standardene for akkrediterte barnevern- / beskyttelsessentre for Nasjonal Barn Alliance¹⁴ i USA og kriteriene utviklet for evaluering av Barnehuset i Sverige¹⁵. De er utviklet med innspill fra erfarne eksperter og utøvere fra Barnehuset og barnevennlige sentre som arbeider med barn som ofre og vitner til vold i Europa. De er basert på det som har vist seg å fungere og har reell merverdi for barnet, familien og fagpersonene som jobber sammen¹⁶.

Det er viktig at standardene inneholder en modell for å oppfylle juridiske forpliktelser som er beskrevet i europeisk og internasjonal lov. Internasjonal og europeisk lov krever vanligvis at generelle prinsipper, som barnets beste og barns medvirkning, overholdes. Lovene inneholder også visse spesifikke bestemmelser angående sentrale prosesser, som intervjuer med barneofre og hjelp gitt dem. Standardene tilsvarer hvordan disse lovbestemmelsene kan implementeres i daglig praksis gjennom tverrgående aktiviteter og kjernefunksjoner i Barnehuset. Standardene adresserer også de institusjonelle ordningene som ligger til grunn for praksisen, og selv om disse sjeldnere er foreskrevet i selve loven, behandles de i autoritativ veiledning om implementering av disse lovene¹⁷. Kort

sagt, de institusjonelle ordningene beskriver arbeidsmåter som gjør det mulig for grupper å maksimere sine evner best til å oppfylle lovbestemmelsene.¹⁸

Standardene er formulert for å sikre overførbarhet og tilpasningsevne, og erkjenner at de vil bli implementert i forskjellige politiske, juridiske, rettslige, sosioøkonomiske og kulturelle sammenhenger.¹⁹

Ved å ta i bruk standardene skal det bemerkes at det er viktig kontinuerlig å vurdere og evaluere organisasjonens oppsett og ytelse av tjenesten. Indikatorene som er knyttet til standardene gir noen eksempler på informasjon som avslører i hvilken grad standardene er oppfylt, og som kan støtte gjennomgang av policy og praksis. Evaluering gir også viktige muligheter for å sikre at ny forskning, veiledning, lov og erfaring informerer om praksis og oppsett av tjenesten. Det bør gjøres en spesiell innsats for å sikre at barn blir hørt, og at deres synspunkter informerer oppsettet av tjenesten.²⁰

Dette dokumentet bruker definisjonen av vold, som er beskrevet i artikkel 19 i barnekonvensjonen: «alle former for fysisk eller psykisk vold, skade og misbruk, forsømmelse eller uaktsom behandling, mishandling eller utnyttelse, inkludert seksuelt misbruk».

«Barn» er her definert i henhold til artikkel 1 i FNs barnekonvensjon: «et menneske under atten år».

Les mer

Den fulle versjonen av denne veiledningen inkluderer illustrerende eksempler på interessant praksis fra fremtredende Barnehuset og barnevennlige tjenester i Europa, som viser hvordan forskjellige typer tjenester og nasjonale sammenhenger har generert forskjellige tilnærminger, samtidig som de holder seg til de grunnleggende prinsippene, aktivitetene, og ordningene som er skissert i standardene.²¹

Se også *maler og veiledning for tverrfaglig avtale*, som kan hjelpe deg med å utforske elementer som er avgjørende for å implementere standardene i din spesifikke kontekst. Hensikten med veiledningen og malen er å gi inspirasjon og veiledning for utarbeidelse av en tverretatlig avtale som formaliserer tverrfaglig og tverretatlig gruppe-samarbeid mellom etater involvert i Barnehuset.²²

Barnehuset-modellen

Barnehuset (islandsk for «et hus for barn») er anerkjent som en ledende barnevennlig, tverrfaglig og tverretatlig modell som respons til barn som ofre og vitner til vold.²³ Hensikten med Barnehuset er å tilby hvert barn en koordinert og effektiv respons og å forhindre (re)traumatisering under etterforskning og rettsforhandlinger.

En nøkkelrolle for Barnehuset er å bidra til å frembringe gyldige bevis for rettslige forhandlinger ved å fremkalle barnets fortelling, slik at barnet ikke trenger å møte i retten hvis saken blir tiltalt.²⁴

I utførelsen av denne rollen tilbyr Barnehuset en one-stop tilnærming, som omfatter samarbeid mellom relevante myndigheter og instanser som politi, sosialtjenester, barnevern, fysiske og psykiske helsetjenester og aktor i ett barnevennlig premiss. Barnehuset spiller også en viktig rolle i å øke bevisstheten og kunnskapen om vold mot barn med sentrale interessenter.²⁵

Et sentralt kjennetegn ved det nordiske Barnehuset er at de er innebygd i nasjonale myndigheter, som sosiale tjenester, helse- og barnevern og rettssystemet. Ulike nasjonale sammenhenger har skapt forskjellige institusjonelle ordninger for å oppnå dette. Noen steder er Barnehuset for eksempel innebygd som en funksjon av sosialtjenestene og barnevernmyndighetene, og andre steder faller de under helsesystemet eller rettshåndhevelse. Uansett omfavner de tverrfaglig og tverretatlig samarbeid i ett barnevennlig premiss. Noen steder er det en politibetjent som intervjuer barnet i Barnehuset; andre steder er det en barnespesialist som psykolog eller sosialarbeider. Imidlertid sørger alle Barnehuset for at personen som

intervjuer barnet får spesiell opplæring i rettsmedisinske intervjuer med barn, at evidensbaserte protokoller for rettsmedisinske intervjuer blir brukt, og at representantene fra det tverrfaglige teamet observerer intervjuet i et tilstøtende rom.

Det er noen få andre tverrfaglige og tverretatlige tjenester som ligner på Barnehuset-modellen i Europa. Disse tjenestene har vanligvis en varierende grad av involvering av den nasjonale helse-, sosialtjenesten, barnevernet og/eller lokale myndigheter.²⁶

Et annet viktig skille mellom Barnehuset-tilnærmingen og andre tverrfaglige, tverretatlige tjenester ligger noen ganger i dens formelle anerkjennelse i rettssystemet. Avhengig av rettssystemet, og noen ganger av dommernes tilnærming og holdning, må barn i noen europeiske land fremdeles møte i retten, selv om det er fasiliteter for å høre barn i en barnevennlig, tverrfaglig situasjon. Dette kan være tilfelle selv om tjenestene har blitt et element i nasjonale og/eller lokale myndigheter, f.eks. barneverntjenester eller helsesystemet.

Children's Advocacy Center (CAC) -modellen²⁷ i USA og Barnehuset-modellen har det samme overordnede målet for å forhindre (re)traumatisering og for å gi et tverrfaglig svar til barnet. Politi og påtalemyndighet er involvert, men i CAC-modellen er ikke tjenesten formelt innebygd i rettssystemet. Barnet må vanligvis møte i retten hvis det blir fremsatt en tiltale siden vitneforklaringen, avhengig av statens lovgivning, ikke blir tatt under vilkårene for «rettferdig behandling». CAC forbereder og støtter imidlertid barnet til rettsforhandlingene og spiller en viktig rolle i å redusere antall ganger barnet må fortelle om sine opplevelser, samtidig som det sikres at det er en koordinert respons fra forskjellige tjenester for hvert barn.

Andre typer tverrfaglige barnevennlige sentre deler vanligvis målet om å redusere (re)traumatisering og tilby et tverrfaglig svar, men mangler systematisk involvering av alle relevante nasjonale og lokale myndigheter, inkludert politi og påtalemyndighet. Noen av disse tjenestene er innebygd i de nasjonale eller lokale helse-, sosialtjenestene eller barnevernene. Andre har blitt etablert og fungerer som uavhengige byråer og engasjerer seg i tverretattlig samarbeid på en mer uformell måte.

Noen europeiske land har benyttet seg av en tverrfaglig og tverretattlig tilnærming til barnevern uten å tilby felles tjenester på et barnevennlig sted. Selv om noen av standardene kan være gjeldende for visse elementer i slike ordninger, fremmer denne veiledningen sterkt en «one-stop» tilnærming, der barnet tilbys et koordinert svar på ett barnevennlig sted. Faktisk er dette ansett som et nøkkelforhold for å forhindre (re)traumatisering og sikre barnets fortelling.

Modellen på neste side illustrerer hvordan Barnehuset på Island er satt opp. Den komplette veiledningen inkluderer Barnehuset-modeller og lignende tjenester i andre land.

BARNAHUS Iceland

The key role of Barnahus is to coordinate the parallel criminal and child welfare investigations

- Coordinates interagency collaboration, esp. with regard of evidence collection;
  - Conducts forensic interviews by applying evidence based protocols;
  - Provides consultation and advice in individual cases in collaboration with partner agencies;
- Provides specialised assessment and therapy for child victims of violence;
  - Provides consultation and advice to non-offending parents and other caretakers;
- Provides consultation and advice to local child protection services, and others as appropriate.

<p>FORENSIC INTERVIEWS – MENTAL HEALTH PROFESSIONALS SPECIALISED IN FORENSIC INTERVIEWS</p> <ul style="list-style-type: none"> Court testimonies: <ul style="list-style-type: none"> Responsible for obtaining the child's testimony under the auspice of a court judge and under observation of the defense as well as the prosecution, the police, the local child protection and the child's legal advocate Mediates questions from the judge, the defense and others as appropriate Testimonies are recorded for usage during court hearing if indictment is made Exploratory interviews: <ul style="list-style-type: none"> Eliciting the child's narrative if possible in cases where disclosure is absent or ambiguous at the request of the local child protection services Obtaining the child's testimony in cases where the suspected offender is below the age of criminal responsibility at the request of the child protection services 	<p>ASSESSMENT, THERAPY, SUPPORT – SPECIALISED MENTAL HEALTH PROFESSIONAL</p> <ul style="list-style-type: none"> Assessment and treatment <ul style="list-style-type: none"> Responsible for mental health assessment on the basis of validated instruments and questionnaires Responsible for mental health treatment by the application of evidence based therapy Ensuring access to treatment <ul style="list-style-type: none"> Providing the therapy in the home environment of the child victims in the countryside Support to non-offending parents <ul style="list-style-type: none"> Providing counselling and advice to the non-offending parents/ caregivers and siblings as appropriate
<p>MEDICAL EXAMINATION – SPECIALISED MEDICAL STAFF</p> <ul style="list-style-type: none"> Medical examinations are carried out at the request of the police, the local child protection services, the child or the parents An experienced paediatrician, a gynecologist and a trained nurse, staff of the University Hospital of Iceland, are responsible for the examination Acute forensic medicals are performed at the University Hospital 	<p>OTHER TASKS – BARNAHUS TEAM</p> <ul style="list-style-type: none"> Consultation and advice to the local child protection services at requests Coordination case meeting and case management prior to court testimonies Interagency meetings for consultation prior referrals to Barnahus Submission of reports to courts in prosecuted cases Recording of cases and keeping archives Education, training and awareness raising
<ul style="list-style-type: none"> > Formally embedded in the government agency for child protection. > The government agency ensures funding, financial and staff management. > The government agency provides legal and other professional guidance and is responsible for administrative issues in collaboration with the courts, the district prosecution, the police, the university hospital and the local child protection which are partners of Barnahus 	

Viktige felles kriterier for Barnehuset

Barnehuset tilbyr et barnevennlig, trygt miljø for barn som samler alle relevante tjenester under ett tak.

1. →Kriminaltekniske intervjuer gjennomføres i henhold til en evidensbasert protokoll;
2. →Bevisgyldigheten av barnets uttalelse sikres ved passende ordninger i tråd med prinsippene for behørig prosess. Målet er å forhindre at barnet blir nødt til å gjenta uttalelsen under rettsforhandlinger dersom det blir tatt ut tiltale;
3. →Medisinsk evaluering for rettsmedisinske etterforskningsformål, samt for å sikre barnets fysiske velvære og restitusjon, blir gjort tilgjengelig;
4. →Psykologisk støtte og kort- og langvarige terapeutiske tjenester for traumer for barnet og ikke-krenkende familiemedlemmer og omsorgspersoner blir gjort tilgjengelig;
5. →Vurderingen av beskyttelsesbehovet til offeret og potensielle søsken i familien gjøres; og oppfølging er sikret.

Les mer

Hver nasjonale kontekst vil ha sine egne spesifikke muligheter og utfordringer for å sette opp et Barnehuset eller lignende modell. Den fulle versjonen av denne veiledningen inkluderer illustrasjoner av fem forskjellige modeller og eksempler på bemerkelsesverdig praksis som viser hvordan ulike nasjonale sammenhenger har skapt mangfold og oppfinnsomhet i opprettelsen og driften av Barnehuset og lignende barnevennlige tjenester, samtidig som de overholder de viktigste prinsippene og verdiene som standardene representerer.²⁸

Se også *maler og veiledning for tverrfaglig avtale*, som kan hjelpe deg med å utforske elementer som er avgjørende for å implementere standardene i din spesifikke kontekst.²⁹

Barnehuset Standarder

Dette kapittelet inneholder de europeiske Barnehuset Standarder. Standardene er sammensatt av tverrgående prinsipper og aktiviteter, kjernefunksjoner og institusjonelle ordninger som muliggjør barnevennlig, effektiv og samarbeidende praksis. I de fleste tilfeller består standarden av flere relaterte elementer i den generelle standarden. For eksempel inkluderer standarden relatert til målgruppen to elementer: «en inkluderende og bred definisjon» og «ikke-diskriminering».

Sammen gir standardene et praktisk rammeverk for aktører som ønsker å etablere og drive tjenester som omfavner kjerneprinsippene og funksjonene i Barnehuset-modellen. Standardene kan brukes som inspirasjon og støtte til kontinuerlig utvikling av tjenestens tverrgående aktiviteter, dens kjernefunksjoner og organisatoriske oppsett. Standardene gir også veiledning om kapasitetbygging hos medarbeidere samt forebyggende arbeid, for eksempel å dele informasjon og bygge kunnskap med viktige interessenter.

Beskrivelsen og begrunnelsen for standardene og foreslåtte indikatorer, tilhørende lov og veiledning og relevante verktøy er oppsummert i tabeller som inneholder «standardprofilen». [Du finner en veiledning til «standardprofilen» som beskriver innholdet, på side 21.](#)

Standardene er overførbare og kan tilpasses forskjellige nasjonale systemer og prosesser relatert til sosialomsorg og barnevern³⁰, helsetjenester, etterforskning og domstolsbehandling.

Den første standarden inneholder tre tverrfaglige aktiviteter som er relevante for hele prosessen, fra første rapportering til rettssak: Å sette barnets interesser i sentrum for all praksis og beslutningstaking (1.1), sørge for at barns rett til å bli hørt og få informasjon blir overholdt (1.2) og forebygge unødvendig forsinkelse (1.3).

Standard 2–4 gjelder institusjonelle ordninger og organisatorisk oppsett, for eksempel å sikre et barnevennlig miljø. Disse standardene er relevante for delene av prosessen som foregår i Barnehuset.

Standard 5–10 omhandler sentrale funksjoner og bestemte aktiviteter som Barnehuset påtar seg, for eksempel intern saksbehandling i byråer, rettsintervjuer eller medisinske undersøkelser.

Les mer

Fullversjonen av denne veiledningen inkluderer flere gode praksiser som viser hvordan standardene er tatt i bruk av erfarne Barnehuset og barnevennlige sentre for barn som er offer for og vitne til vold i Europa. Den inneholder også verktøy og utdrag fra lovverk og veiledninger som gir videre hjelp når du skal bruke standardene. Den inneholder også illustrative eksempler på prosessen fra første rapportering til rettssak, og rollen til Barnehuset og barnevennlige tjenester i flere land.³¹ Du kan også se *tverretattlig avtalemal og veiledning (Interagency Agreement Template and Guidance)*, hvor du kan få mer informasjon om elementer som er avgjørende for å implementere standardene i din situasjon.³²

Slik leser du profilene i standarden

Hva er standarden?

Dette dokumentet tar utgangspunkt i lover i FN, EU og Europarådet samt Barnehus-modellen, og introduserer ti standarder for god praksis for barnevennlige og effektive tjenester for barn som er offer for og vitne til vold. Hovedmålet for standardene er å gi et rammeverk som forebygger (re)traumatisering, sikrer gyldige vitnemål for retten og som overholder barns rett til beskyttelse, hjelp og barnevennlig rettspraksis.

Standardene støtter bruk av europeiske og internasjonale rettslige forpliktelser og offisiell veiledning for bruk av relevante lover og retningslinjer.

Hvorfor er det viktig å oppfylle denne standarden?

Referanser til internasjonale og europeiske rettslige forpliktelser:

Standardene og indikatorene innbefatter rettslige forpliktelser, som det refereres til i denne boksen. Disse rettslige forpliktelsene, som er kategorisert i PROMISE-kompendiet om lov og veiledning (PROMISE Compendium on Law and Guidance), er basert på spesifikke bestemmelser i internasjonale og europeiske juridiske virkemidler.

[Tabellen i slutten av dette dokumentet inneholder en liste over bestemmelser og juridiske virkemidler som er særlig relevante for de respektive standardene og rettslige forpliktelsene.](#)

Referanser til veiledning: De bestemte argumentene som omhandler hvorfor en standard bør oppfylles, bygger på autoritær veiledning fremlagt av FN-komiteen for barns rettigheter og andre organer som Europarådet.

Forskning og erfaring: Standardene setter barns behov i sentrum, med et overordnet mål om å sikre effektiv og barnevennlig praksis for alle barn som er offer for og vitne til vold. Derfor er standardene utviklet med hensyn til forskning og erfaring fra tverrfaglige og tverretatlige team rundt det som beviselig har fungert og har positiv innvirkning på velferden til barne offer eller -vitner og familie som ikke har begått overgrep.

Eksempler på indikatorer og/eller bevis på at standardene oppfylles

Indikatorene kan bidra til å fastslå om og i hvilken grad en tjeneste anvender en bestemt standard i sitt arbeid. Indikatorene bygger på internasjonal og regional lov og veiledning og kan som standardene tilpasses for å reflektere de fleste juridiske, policy-, samfunnsøkonomiske og kulturmiljøer.

De fleste indikatorene er policy-relaterte indikatorer, og viser tilstedeværelsen av relevante retningslinjer og prosedyrer som formelle tverretatlige avtaler. Indikatorene kan også representere fysiske eller tekniske tilretteleggelser, for eksempel et intervjurom med lyd- og bildeoverføring til et annet rom i tjenesten. Alle indikatorene krever beskrivende informasjon om retningslinjer, prosedyrer, protokoller, fysiske og tekniske tilretteleggelser, for eksempel.

I noen få tilfeller kan kvantitative indikatorer brukes til å supplere retningslinje-/prosedyreindikatorer, for eksempel antall dager mellom avsløring eller rapportert mistanke og kriminaltekniske intervjuer (unødvendig forsinkelse). De kvantitative indikatorene krever innsamling av bestemt data med numerisk verdi.

Det er viktig å merke seg at indikatorene gir eksempler på indikatorer og bevis. Hver enkelt tjeneste burde investere tid til å utvikle et komplett sett med indikatorer til å overvåke ytelse. Indikatorene og bevistypene som foreslås her kan gi veiledning og inspirasjon.

Det er også viktig å merke at indikatorene kun er relatert til tjenestens drift og ytelse. De gir ikke informasjon om kortsiktig eller langsiktig virkning og/eller resultater for barn som drar nytte av tjenestene.

Les mer

Fullversjonen av denne veiledningen inneholder referanser til praktiske verktøy, veiledning, policy, maler og andre ressurser som kan bidra til å støtte implementeringen av standarden, inkludert *tverretatlig avtalemal og veiledning (Interagency Agreement Template and Guidance)*.³³

Standard 1: Hovedprinsipper og tverrfaglige aktiviteter

Standard 1 består av tre hovedprinsipper som gir informasjon om tverrfaglig praksis og beslutningstaking i Barnehus.

Prinsippene er operasjonalisert gjennom tverrfaglige aktiviteter som er implementert som nødvendige deler av de respektive kjernefunksjonene i standard 5–10.

De tverrfaglige aktivitetene muliggjøres gjennom institusjonelle tilretteleggelser og organisatoriske oppsett som du finner i standard 2–4.

Hovedprinsippene og de tverrfaglige aktivitetene innbefatter grunnleggende bestemmelser i internasjonale, regionale og nasjonale lovverk, inkludert paragraf 3 og 12 i FNs barnekonvensjon.³⁴ De er avgjørende for å forebygge (re)traumatisering, noe som er et av Barnehusets grunnleggende mål.

Hovedprinsippene og de tverrfaglige aktivitetene som dekkes i Standard 1, fokuserer på:

- Å sikre at barnets interesser står i sentrum for praksis og beslutningstaking (standard 1.1);
- At barns rett til å høres oppfylles uten å forårsake (re)traumatisering, blant annet gjennom å gi dem tilstrekkelig informasjon til enhver tid (Standard 1.2) og ;
- Å sørge for at prosesser rundt beskyttelse, hjelp og rettferdighet gjennomføres uten opphold (Standard 1.2).

Barnevern er et prinsipp og en tverrfaglig aktivitet som er avgjørende, og behandles særskilt under Standard 2 og 10.

Standard 1.1 Barnets beste

Hva er standarden?

Barnets beste: Barnets beste er et grunnleggende hensyn i alle handlinger og beslutninger som berører barnet og familie/omsorgs- eller støttepersoner som ikke har begått overgrep.

Hvorfor er det viktig å oppfylle denne standarden?

Internasjonale juridiske forpliktelser: Barnets beste (paragraf 3 i UNCRC) er en rettighet, et generelt prinsipp og en rettsregel. Paragrafen er relevant for implementeringen av hele konvensjonen, inkludert barns rett til beskyttelse mot vold. Paragraf 3 i UNCRC krever at aktører nøye vurderer hvilke innvirkninger handlingene deres har for barn, for å sikre at barnets beste er et grunnleggende hensyn. Barnekomiteen (CRC) legger vekt på at paragraf 3(3) er relevant for å levere alle tjenester og fasiliteter for barn. Derfor må tjenester for barn som har vært offer for og vitne til vold sikre at beslutninger om passende handling baseres på en vurdering av det enkelte barnets beste. Barnekomiteen anerkjenner at konseptet barnets beste er «komplekst og at innholdet må bestemmes basert på enkeltsaker». ³⁵

Europeiske lover og forskrifter:

- Barnets beste er et grunnleggende hensyn i gjennomføringen av forpliktelsene i Direktivene.

Veiledning: Barnekomiteens generelle kommentar nr. 13 understreker at «barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som involverer eller berører barn, og denne retten må respekteres, særlig når barn blir utsatt for vold, og i alle forebyggende tiltak». Barnekomiteens generelle kommentar nr. 14 legger særlig vekt på tverrfaglige team i vurderingen³⁶ av barnets beste (GK nr. 14, paragraf 47). Ved å arbeide sammen er et tverrfaglig og tverretatlig team spesielt godt stilt for å sikre en omfattende vurdering og sørge for at barnets beste blir hensyntatt gjennom hele prosessen. Felles rutiner og tiltak for å bidra til å sikre barnets interesse er sentrale for den tverrfaglige og tverretatlige prosessen.

Se også Retningslinjer for Barnevennlig rettspraksis (2010) Kap. 3. D.; CoE Rec. Barnevennlige sosialtjenester (2011)Kap. 3.A og EC-forslaget om 10 prinsipper for integrerte barnevernssystemer.

Eksempler på indikatorer og/eller bevis på at standardene etterkommes

- Rammeverk/rutine/prosess for å engasjere det tverrfaglige og tverretatlige teamet i vurderingen av det enkelte barnets beste er på plass og systematisk implementert;
- En (ikke-uttømmende og ikke-hierarkisk) liste over elementer som skal tas med i vurderingen av barnets beste, med formål om å sikre komplett og effektiv oppfyllelse av barnets rettigheter som framlagt i lover og veiledninger er på plass og anvendes systematisk av Barnehus-teamet;
- Personell er tydelige på sine respektive roller og ansvar i vurderingen av det enkelte barnets beste;
- Personell er klare over og har fått opplæring i hvordan prosedyrene og verktøyene skal anvendes for dette formål,

for eksempel sjekklister, protokoller og prosesser for å vurdere det enkelte barnets beste;

- Vurderingene av barnets beste tar hensyn til barnets syn, barnets identitet, bevaring av familiemiljøet og å opprettholde forhold, omsorg, beskyttelse og barnets sikkerhet, sårbarhetssituasjon, rett til helse, utdanning og at de respektive elementene er balansert³⁷;
- Barnets beste vurderes av kvalifiserte fagpersoner uten opphold. Vurderingen baseres på etablerte fakta og informeres av barnet og omsorgspersoner som ikke har begått overgrep.

Eksempler på verktøy for å sikre konsekvent og systematisk vurdering av barnets beste

Rutiner og prosedyrer: Tydelige rutiner og prosedyrer er avgjørende for å sikre at barnets beste er et grunnleggende hensyn i beslutningstaking og inngrep hos Barnehus, og at det foretas en systematisk vurdering av barnets beste i hvert enkelt tilfelle. Det finnes for eksempel klare prosedyrer og en fast agenda for de regelmessige tverretatlige felles planleggingsmøtene, som er relevante i vurderingen av barnets beste.

Tverretatlig avtale: Den formelle tverretatlige grunnavtalen, som forklares videre under Standard 2, fastsetter tydelig de respektive etatenes forpliktelser, inkludert roller og ansvar. Dette har vist seg å være avgjørende for å sikre at etatenes engasjement og tjenestene de leverer, blir mindre følsomme for endringer i personell og ressurser (noe som kan ha en negativ innvirkning på kontinuitet og konsekvens i vurderingen av barnets beste).

Sjekklistor: Barnehuset bruker sjekklistor for å sørge for at barnets beste er et grunnleggende hensyn i beslutninger og inngrep i Barnehuset som berører barnet, og for å vurdere barnets beste.

Evaluering: Barnehuset gjennomfører en periodisk evaluering av driftsprosessen, bestemte prosedyrer og miljøet i Barnehuset fra et barns perspektiv. Dette bidrar til å sikre at den grunnleggende prosessen, bestemte prosedyrer og miljøet er barnevennlig og følsomt for elementer som er grunnleggende for å sikre at det tas hensyn til barnets beste både generelt og i enkeltsaker.

Oppfølgingsmøter: Barnehuset arrangerer et møte med barnet og omsorgspersoner innen en uke etter rettsintervju på Barnehuset. Dette gir muligheten til å spørre barnet og de foresatte om tilbakemeldinger til opplevelsen ved Barnehuset. Det avholdes også telefonintervjuer med personen som fulgte barnet til Barnehuset vedrørende hvordan barnet opplevde besøket til Barnehuset.

Et rammeverk for å vurdere og fastsette barnets beste

FNs barnekomité (CRC) har fremlagt offisielle retningslinjer for hvordan barnets beste skal vurderes og hvilke elementer det skal tas hensyn til, i Generell kommentar nr. 14 (2013) som omhandler barnets rett til at hans eller hennes beste skal være et grunnleggende hensyn (paragraf 3, kapittel 1).

CRC konstaterer at «vurdering av barnets beste er en unik aktivitet som bør foretas i hvert enkelt tilfelle, i lys av de konkrete omstendighetene til hvert enkelt barn ...», «inkludert de individuelle egenskapene til barnet eller barn som er berørte, som blant annet alder, kjønn, grad av modenhet, erfaring, tilhørighet til en minoritetsgruppe, fysisk, sansemessig eller intellektuell utviklingshemning, samt den sosiale og kulturelle konteksten som barnet eller barna befinner seg i, som for eksempel tilstedeværelse eller fravær av foreldrene, om barnet bor sammen med dem, kvaliteten på relasjonene mellom barnet og hans eller hennes familie eller omsorgspersoner, miljø i forhold til sikkerhet, eksistensen av alternative midler med god kvalitet for familien, storfamilien eller omsorgspersoner, etc.»

Det å bestemme hva som er til beste for barnet, ifølge CRC, starter med en vurdering av de spesifikke omstendighetene som gjør barnet unikt. Denne prosessen kan støttes ved å lage en «ikke-uttømmende og ikke-hierarkisk liste over elementer som kan inngå i en vurdering av beste interesse» som er relevant for Barnehuset-sammenhengen.

CRC anbefaler at listen gir konkret veiledning, men at den er fleksibel nok til å ta hensyn til andre faktorer som kan være relevante for det

enkelte barn. CRC understreker at «elementer som er i strid med rettighetene som er nedfelt i konvensjonen, eller som vil ha en effekt i strid med rettighetene i henhold til konvensjonen, kan ikke anses som gyldige i vurderingen av hva som er best for et barn eller barn».

CRC mener at elementene nedenfor bør vurderes når man veier og bestemmer barnets beste. Elementene må være nøye balansert. For en detaljert diskusjon om hvert av disse elementene, se Generell kommentar nr. 14 avsnitt 52 ff.

- Barnets synspunkter
- Barnets identitet
- Bevaring av familiemiljøet og opprettholdelse av relasjoner
- Omsorg, beskyttelse og sikkerhet for barnet
- Situasjon med sårbarhet
- Barnets rett til helse
- Barnets rett til utdanning

Standard 1.2 Rett til å bli hørt og å motta informasjon

Hva er standarden?

Rett til å bli hørt og å motta informasjon: Barnas rett til å uttrykke sine synspunkter og å motta informasjon respekteres og oppfylles.

Hvorfor er det viktig å oppfylle denne standarden?

Internasjonale rettslige forpliktelser: Barns rett til deltakelse er et av de generelle prinsippene i FNs barnekonvensjon (UNCRC). Artikkel 12 nr. 2 sier at barnet skal få muligheten til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ prosess som berører barnet.

Europeiske lover og forskrifter:

- Å ta behørig hensyn til barnets synspunkter
- Informasjon
- Rett til tolkning og oversettelse
- Mulighet for å bestemme at barneofferet bli hørt gjennom bruk av hensiktsmessig kommunikasjonsteknologi

Veiledning: FNs barnekonvensjon (CRC) understreker at «alder ikke skal være en barriere for barnets rett til å delta fullstendig i rettsprosessen». Rettigheten til barn som er ofre for vold, til å bli hørt, er nedfelt i artikkel 19 i UNCRC og har blitt bekreftet og avklart av CRC, for eksempel i Generell kommentar nr. 13. CRC har oppfordret landene til å «sørge for at synspunktene, behovene og bekymringer fra barneofre som har blitt utsatt for seksuelle overgrep eller andre voldelige forbrytelser, blir presentert og vurdert i prosesser der deres personlige interesser blir berørt». Ved å gjøre dette må landene «iverksette alle nødvendige tiltak for å sikre at retten til å bli hørt utøves for å sikre full beskyttelse av barnet» (CRC Generell kommentar nr. 12). Tiltak bør iverksettes for å unngå re-traumatisering, for eksempel å unngå gjentakelse av vitnesbyrd og bruk av videointervjuer (Generell diskusjonsdag om rett for barnet å bli hørt).

Se også Retningslinjer for Barnevennlig rettspraksis (Guidelines for Child-friendly justice) (2010) kap. IV.D.3; CoE Rec. Barnevennlige sosialtjenester (2011)Kap. 3. B og; EC Refleksjonsdokument (EC Reflection paper) som foreslår 10 prinsipper for integrerte barnesikringsystemer, inkludert prinsipp 1.

Forskning og erfaring: Retten til å motta informasjon og bli hørt er grunnleggende aspekter av den tverrfaglige og tverretatlige prosessen. Systematisk å høre barnets synspunkter vil gi en dypere forståelse av barnets ønsker og behov og legge til rette for bestemmelse av barnets beste, samt passende og bærekraftig handling, inkludert for eksempel behandling og terapi. Tilgang til tilstrekkelig informasjon er en forutsetning for meningsfull deltakelse. Det vil også styrke barnet og hjelpe barnet å få kontroll over situasjonen.

Når barn får muligheter til å dele tilbakemeldinger på opplevelsen av tjenesten, kan de bidra til å gjøre miljøet, prosessen og inngrepene mer barnevennlige og tilpasset barnas behov og ønsker.

I en nylig studie utført av Byrået for grunnleggende rettigheter (Fundamental Rights Agency), basert på intervjuer med 392 barn i 9 EU-medlemsstater, understreker barn viktigheten av deres rett til å bli hørt med forståelse og respekt. De fremhever behovet for klare og praktiske retningslinjer samt opplæring for alle fagpersoner som kommer i kontakt med barn.³⁸

«Det er godt å bli hørt og at det kommer til å gjøre en forskjell» –16 år gammel jente, offer, seksuelt misbruk

«Jeg fikk knapt (noen) informasjon om det, fordi fosterforeldrene mine holdt alt tilbake» –15 år gammel jente, offer, seksuelt misbruk³⁹

Eksempler på indikatorer og/eller bevis på at standardene etterkommes

- Personalet får opplæring i hvordan de kan kommunisere, lytte og dele informasjon med barn, tilpasset deres alder og utvikling;
- Rettsmedisinske intervjuer gjennomføres på en måte som hjelper barnet å utøve retten til å bli hørt i rettslige prosedyrer (se også Standard 6 om rettsmedisinske intervjuer);
- Barn og deres ikke-krenkende foreldre / omsorgsgivere kan påvirke tidspunkt, lokalisering og oppsett av inngrep som behandling og terapi;
- Barn får muligheter til å gi tilbakemelding om deres opplevelse ved tjenesten;
- Informasjon blir rutinemessig og systematisk tilgjengelig for barn og deres omsorgspersoner, tilpasset barnets alder og utvikling;
- Barn og omsorgspersoner mottar informasjon på et språk de forstår;
- Det gjøres en spesiell innsats for å sikre at barn med spesielle behov eller funksjonshemninger har de samme mulighetene for å motta informasjon og bli hørt.

Les mer

For å lære mer om hvordan disse standardene kan implementeres når det gjelder å samle barns perspektiver på deres opplevelse i Barnehuset, se *Standard 1.2. Verktøy for barns deltakelse*, som gir veiledning og et utvalg av spørreskjemaer.⁴⁰

Standard 1.3 Unngå ugrunnet opphold

Hva er standarden?

Unngå ugrunnet opphold: Tiltak iverksettes for å unngå ugrunnet opphold, og sørger for at rettsmedisinske intervjuer, barnevernsvurderinger og mental helse og medisinsk undersøkelse finner sted innen en fastsatt tidsperiode, og at barn har nytte av betimelig informasjon.

Hvorfor er det viktig å oppfylle denne standarden?

Europeiske lover og forskrifter:

- Ingen uberettiget forsinkelse finner sted mellom rapportering av fakta og intervjuer
- Individuell vurdering av hvert barns forhold og ikke-krenkende familiemedlemmers behov
- Informasjon
- Hjelp og støtte

Veiledning: FNs barnekonvensjon (CRC) sier at effektiv hjelp krever at handlinger, når de først er bestemt gjennom en deltakelsesprosess, ikke må utsettes for unødig forsinkelse (UNCRC Generell kommentar nr. 13). Se også Retningslinjer for Barnevennlig rettspraksis (Guidelines for Child-friendly justice) (2010) kap. IV.D.4.

Forskning og erfaring: Unngå unødig forsinkelse er et grunnleggende prinsipp for barnevern og barnevennlige etterforskninger og prosedyrer. Effektivt tverretattlig arbeid er også avhengig av å unngå unødig forsinkelse, slik at hvert av byråene kan utføre sine respektive funksjoner i tide. Dette har en positiv innvirkning på barnets velvære og kan forbedre resultatene av kriminell etterforskning og rettsprosess. For eksempel å unngå unødig forsinkelse mellom rapportering og rettsmedisinsk intervju kan gjøre det lettere for et barn å fortelle historien sin og huske detaljer, og dermed forbedre kvaliteten og verdien av barnets vitnesbyrd. Det kan også redusere risikoen for at barnet blir utsatt for press for å trekke uttalelser. Det muliggjør også en tidlig vurdering av potensielle beskyttelsesbehov uten å svekke bevisverdien til barnets uttalelse. Dette sikrer at det ikke er noen forsinkelse i å beskytte barnet mot ytterligere eksponering av vold. En medisinsk undersøkelse utført i tide kan avsløre bevis på fysisk vold som kan lede både behandlingsprosesser og rettssaker. Det kan også føre til at terapeutiske tjenester starter tidligere.

«Jeg ville bare at alt skulle være over. Men det tok lang tid, og vi fikk stadig flere besøk som sa at det skulle bli enda lenger... Jeg ønsket at det skulle være over, så jeg fikk mitt normale liv tilbake igjen. Men så gikk det måneder og måneder før det faktisk skjedde.» – 12 år gammel jente, offer, seksuelle overgrep⁴¹

Eksempler på indikatorer og/eller bevis på at standardene etterkommes

- Data samles inn for å støtte overvåking av tidsfrister i individuelle tilfeller og for å overvåke total ytelse for å unngå unødig forsinkelse;
- Felles konsultasjoner for å forberede det rettsmedisinske intervjuet finner sted så tidlig som mulig for å unngå forsinkelse av intervjuet;
- Aktor som leder den foreløpige etterforskningen observerer rettsmedisinske intervju i et tilstøtende rom slik at det ikke er noen forsinkelse i å få tilgang til relevant informasjon;
- Sosialarbeider(e) observerer det rettsmedisinske intervjuet i et tilstøtende rom slik at det uten forsinkelse kan iverksettes tiltak for å møte behovene og beskytte barnet;
- Barnehuset-personalet er tilgjengelig under det rettsmedisinske intervjuet for å sikre at de kan gi umiddelbare kriseinngrep om nødvendig;
- Et felles oppfølgingsmøte finner sted rett etter det rettsmedisinske intervjuet for å sikre at alle er klare for neste trinn, roller og ansvar;
- Sjekklistene brukes under de tverretatlige møtene før og etter det rettsmedisinske intervjuet for å sikre at ingenting blir glemt, og at passende og adekvate tiltak iverksettes;
- En vurdering av behovet for medisinsk undersøkelse skjer uten forsinkelse. Hvis det er behov for medisinsk undersøkelse, skjer det ideelt sett samme dag som det rettsmedisinske intervjuet i lokalene til Barnehuset;
- En vurdering av behovet for terapeutiske tjenester, inkludert krisestøtte, skjer uten forsinkelse.

Kvantitative indikatorer

- Tiden det gikk mellom avsløring eller rapportert mistanke og initieringen av barnevernsvurderingen;
- Tiden det gikk mellom avsløring eller rapportert mistanke og det første tverretatlig planleggingsmøtet;
- Tiden det gikk mellom tverretatlig planleggingsmøte og rettsmedisinsk intervju;
- Tiden det gikk mellom avsløring eller rapportert mistanke og rettsmedisinsk intervju;
- Tiden det gikk mellom avsløring eller rapportert mistanke og vurdering av mental helse;
- Tiden det gikk mellom avsløring eller rapportert mistanke og medisinsk undersøkelse;
- Tiden det gikk mellom avsløring eller rapportert mistanke og medisinsk/psykisk helseinngrep for barnet og ikke-krenkende familie / omsorgsgivere / støttepersoner;
- Tiden det gikk fra innledningen av den foreløpige kriminelle etterforskningen til rettsforfølgelsen;
- Tiden det gikk fra innledningen av den foreløpige kriminelle etterforskningen til rettssaken.

Standard 2: Tverrfaglig og tverretatlig samarbeid i Barnehuset

---

Hva er standarden?

2.1 Formell status: Barnehuset er formelt innebygd i de nasjonale eller lokale sosiale eller barneverntjenestene, rettshåndhevelse/rettssystem eller nasjonalt helsevesen. Barnehuset kan fungere som en uavhengig tjeneste hvis den har en lovbestemt rolle, anerkjent av nasjonale eller lokale myndigheter, inkludert et formelt mandat til å samarbeide med relevante offentlige etater.

2.2 Organisering av det tverrfaglige og tverretatlige samarbeidet i Barnehuset: Samarbeidet er strukturert og transparent, inkludert klart etablerte roller, mandater, koordineringsmekanismer, budsjett, tiltak for overvåking og evaluering, som bidrar til effektive prosesser og sikrer kontinuitet og stabilitet.

2.3 Prosess og praksis for det tverrfaglige og tverretatlige samarbeidet i Barnehuset: Tverrfaglig/tverretatlig intervensjon begynner ved den første rapporten og styres av en prosess for samarbeidsintervensjoner på tvers av kontinuumet av saken.

Hvorfor er det viktig å oppfylle denne standarden?

Europeiske lover og forskrifter:

Tverrfaglighet/koordinering/samarbeid

Veiledning: FNs barnekonvensjon (CRC) fremmer effektive prosedyrer, inkludert koordinering på tvers av sektorer, mandat etter protokoller og forståelsesavtaler som nødvendig (CRC Generell kommentar nr. 13). Se også CoE Guidelines for Child-friendly justice (2010) kap.IV.5; CoE Rec. Barnevennlige sosiale tjenester (2011) kap.V.E og; EC Refleksjonsdokument (EC Reflection Paper) som foreslår 10 prinsipper for integrerte barnesikringsystemer.

Forskning og erfaring: En strukturert organisasjon med tydelig etablerte roller, mandater, koordineringsmekanismer, budsjett, tiltak for overvåking og evaluering, bidrar til effektive og samarbeidende tverretattlige grupper, gjensidig respekt for roller og en følelse av delt ansvar. Formelle avtaler bidrar til å sikre kontinuitet og engasjement fra de respektive byråers ledelse. Støtten fra en fast ansatt som er utpekt for å koordinere driften og intervensjonene fra tverretattlig gruppe kan bidra til å sikre en jevn prosess og kontinuitet. Koordinatoren kan overse at medlemmene i gruppen følger opp sitt respektive ansvar og oppdager problemer i den tverrfaglige og tverretattlige prosessen på et tidlig stadium. Koordinatoren kan videre spille en viktig rolle i planlegging og overholdelse av rutiner og prosedyrer.

Eksempler på indikatorer og/eller bevis på at standardene etterkommes

Formell status

- Barnehuset er anerkjent og regulert av det nasjonale eller lokale sosialsystem eller barnevernet, rettshåndhevelse/rettssystem eller det nasjonale helsesystemet gjennom lov eller formell avtale;
- Barnehuset har et formelt mandat fra relevante myndigheter til å koordinere det tverretatlige samarbeidet og å tilby tverrfaglige tjenester.

Formelle tverretatlige grunnsamarbeidsavtaler

- En formell grunnsamarbeidsavtale som er undertegnet av autoriserte representanter forplikter de respektive etatene til tverrfaglig og tverretatlig samarbeid og levering av tjenester i Barnehuset;
- Den formelle grunnleggende avtalen dekker elementer som formål, mål, forpliktelser, roller og ansvar, organisering, økonomi, personvern, tidsperiode og konflikthåndtering;
- Den formelle grunnleggende avtalen sikrer at alle selskaper bidrar på like betingelser, for at samarbeidet har det mål å beskytte barnets interesser på alle måter, inkludert fysisk og mental helse, beskyttelse og lovlig vern;
- Den formelle grunnleggende avtalen blir vurdert og oppdateres regelmessig for å gjenspeile endringer i lovgivning og de respektive etatenes prosedyrer og strukturer;
- En styringskomite, inkludert representanter for de ulike etatene, overvåker og styrer implementeringen av den formelle grunnleggende avtalen;

- De ansatte er kjent med den formelle grunnleggende avtalen, og har fått opplæring i iverksettelsen av denne.

Koordinering

- Et eller flere medlemmer av staben har mandat til å fungere som koordinatorene for Barnehuset i samarbeidet mellom de forskjellige etatene;
- Koordinatorens rolle er klart definert i en funksjonsbeskrivelse for denne jobben;
- En Barnehus samarbeidsgruppe for samarbeid etatene imellom, møtes regelmessig for å diskutere praktiske aspekter relatert til det daglige samarbeidet mellom etatene, inkludert rutiner og sedvane i Barnehusene.

Budsjett

- Deltager-etatene forplikter seg, gjennom en formell avtale, til å bidra til budsjettet for Barnehusenes løpende kostnader, og for de ansatte på Barnehusene.

Barnevern og andre interne retningslinjer

- Tjenesten har et regelverk for Beskyttelse av Barn, og rapporteringsmekanismer på plass, i samsvar med nasjonal lovgivning, og dekker de fire internasjonale standardene for beskyttelse av barns rettigheter: Retningslinjer, Personer, Prosedyrer og Ansvarlighet;
- Personalet er støttet og rettleidet av nøkkelpunkter som angir intern policy og prosedyrer, personalets etiske retningslinjer, regelverk for varslingsprosedyrer og en nødprotokoll.

Regulering for etablering og bruk av Barnehus i de Nordiske landene⁴²

Danmark

I Danmark ble det vedtatt en lov som gjorde det obligatorisk å etablere og bruke Barnehus på nasjonalt nivå før Barnehuset ble etablert:

«Kommunestyrene i regionen skal etablere et barnehus (Barnehus) i hver region, for å undersøke livssituasjonen til et barn eller en ungdom, hvis barnet eller ungdommen har blitt utsatt for overgrep eller mishandling, eller hvis det er grunn til å mistenke overgrep eller mishandling.

(2) Sosial og Innenriks-Ministeren kan lage et regelverk for styre og daglig drift, finansiering og forpliktelser, osv. for barnehusene».⁴³

I tillegg regulerer den Danske Reguleringen av Barnehus Barnehusets nøkkelfunksjoner, og driften av Barnehuset. Nasjonalstyret for Sosiale Tjenester har også fastsatt visse kvalitetsstandarder.

Island

Barnehusene på Island ble opprettet uten formelle retningslinjer, basert på en uformell avtale mellom de deltagende etatene. Idag har det Statlige Barnevernet mandat til å «drive spesielle tjenestесentre med det formål å fremme samarbeid mellom de forskjellige fagdisiplinene, og styrke koordineringen av etater i behandlingen av barnevernssaker»⁴⁴

Videre krever straffeloven for kriminalsaker (nr.88/2008) at avhør av barn under 15 år i forbindelse med kriminalsaker, skal foretas med en

forsvarer til stede «i fasiliteter spesielt tilrettelagt for dette formål»⁴⁵ og med bistand fra en «person med spesialkompetanse på området»⁴⁶. Disse bestemmelsene i straffeloven for kriminalsaker blir generelt forstått av rettsdommere som at det er lovpålagt å avhøre barn under 15 år i et Barnehus.

Norge

Barnehusene i Norge ble først opprettet uten et formelt regulert rammeverk. I dag gjør Lov om Straffeforfølgelse og regelverket for forenklede avhør i straffesaker det obligatorisk for politi og påtalemyndighet å bruke Barnehusene.⁴⁷

Sverige

Barnehusene i Sverige ble opprettet uten et formelt regulert rammeverk. Det er for tiden ingen lov som gjør det obligatorisk å bruke Barnehusene. Imidlertid har den Nasjonale Politimyndigheten, sammen med Påtalemyndigheten, Nasjonalstyret for Rettsmedisin og Nasjonalstyret for Helse og Velferd, publisert nasjonale retningslinjer og standarder som må oppfylles for at kooperative operasjoner på felles premisser skal kunne kalles Barnehus:

«Formålet med slike kooperative operasjoner er å sikre at barn som det mistenkes har vært utsatt for vold, får den nødvendige beskyttelse, nødvendig behandling og støtte, og om nødvendig, umiddelbar krisehjelp og terapi. Fokuset skal gjennom hele prosessen være barnets beste. Barnet skal informeres om alle saker som påvirker ham eller henne, og skal få muligheten til å uttrykke sine egne meninger, i den grad og på den måten hans eller hennes grad av modenhet tillater dette. Undersøkelsene skal utføres parallelt i rettssystemet og sosialtjenesten, skal innledes umiddelbart, og skal

gjennomføres så raskt som hensynet til barnet og situasjonens kompleksitet tillater. Den innledende etterforskningen skal ferdigstilles, og det skal så raskt som mulig avgjøres om saken skal opp i rettssystemet. Etterforskningen må etter loven avsluttes innen fastsatte tidsfrister».⁴⁸

Detaljene om det tverretatlig samarbeid i Barnehusene er i hovedsak regulert av formelle avtaler etatene imellom (se eksempel fra Barnehuset i Linkøping).

Standard 3: Inkludert Målgruppe

Hva er standarden?

3.1 Inkludert/bred definisjon av målgruppen: Målgruppen for Barnehuset inkluderer alle barn som er offer for og/eller er vitne til en forbrytelse som omfatter alle former for vold⁴⁹.

Familie/omsorgspersoner som ikke har begått overgrep, er også inkludert som en sekundær målgruppe.

3.2: Ikke-diskriminering: Man skal anstrenge seg for å nå alle barn som er offer for eller vitne til alle mulige former for vold.

Hvorfor er det viktig å oppfylle denne standarden?

Internasjonale og regionale forpliktelser etter loven: Ikke-diskriminering er et fundamentalt prinsipp for FN Konvensjonen for Barns Rettigheter (artikkel 2 UNCRC), og det er avgjørende for implementeringen av UNCRC artikkel 19 om barns rett til å leve i et voldsfritt miljø

Europeiske lover og forskrifter:

- Ikke-diskriminering
- Lover og forskrifter for identifisering av vitner, inkludert spesifikke forskrifter angående barn som er offer for vold, så som forskrift om aldersvurdering, familiemedlemmer

Veiledning: Barnevernskonvensjonen (CRC) understreker at medlemsstatene skal sikre alle barn retten til beskyttelse fra alle former for vold «uten unntak, uavhengig av barnets eller hans eller hennes foreldres eller foresattes rase, hudfarge, kjønn, språk,

religion, politiske eller andre standpunkter, nasjonale, etniske eller sosiale opprinnelse, eiendom, funksjonshemning, fødsel eller annen status». Medlemsstater må videre aktivt forsøke å sikre at barn i potensielt sårbare situasjoner sikres sin rett til beskyttelse, på lik linje med alle andre barn (CRC Generell kommentar nr. 13). Se også Retningslinjer for Barnevennlig rettspraksis (2010) kap.III.D og CoE Rec. om Barnevennlige sosialtjenester (2011) kap.V.B

Forskning og Erfaring: Barnehusene kan spille en viktig rolle i implementeringen av Medlemsstatenes forpliktelser ved å inkludere en bred målgruppe i sitt oppdrag, og ved å sikre lik tilgang tjenester for alle barn som henvises til tjenesten.

Eksempler på indikatorer og/eller bevis på at standardene etterkommes

Definisjon av målgruppen

- Målgruppene er definert i oppdragserklæringen eller den formelle grunnlagsavtalen til Barnehuset;
- Målgruppene inkluderer alle barn som er offer for eller vitne til enhver form for vold, inkludert men ikke begrenset til, fysisk og mental mishandling, vold i hjemmet, seksuelt misbruk og utnyttelse, økonomisk utnyttelse, menneskehandel, kjønnslemlestelse og vold med æresmotiv⁵⁰.

Ikke-diskriminering

- En overdisiplinær og mellomselskapeleg respons tilbys alle⁵¹ barn som henvises til Barnehuset. Vurdering av barnevern, kriminaletterforskning, medisinsk og mental helseundersøkelse, kriseinngripen⁵² og oppfølging planlegges og iverksettes i alle tilfeller;
- Tjenestene er tilgjengelige for barn uavhengig av bosted. Mobile ressurser og lokale høringsrom kan brukes ved behov, spesielt for interne undersøkelser og behandling og oppfølging;
- Barnehuset gjøres tilgjengelig for og tilpasses barn med særskilte behov og funksjonshemninger, slik at de får rettferdig og rimelig informasjon, rettleiding og muligheter til å uttrykke sine synspunkter i intervjuer.
- Barn og foresatte som ikke har begått overgrep, skal ved behov få tilbud om tolk, for å sikre at de mottar den

nødvendige informasjon, rettleiding og mulighet til å uttrykke sine synspunkter og forklare seg i intervjuer.

Standard 4: Barnevennlig⁵³ Miljø

Hva er standarden?

4.1 Sted og Tilgjengelighet: Barnehus-fasilitetene skal fortrinnsvis befinne seg i et miljø som er kjent for barn, i en adskilt bygning, for eksempel i et boligområde. Det bør være mulig å komme til fasilitetene med kollektivtransport. Fasilitetene er tilgjengelige, også for barn med funksjonshemninger og/eller spesielle behov.

4.2 Innendørs Miljø: Møblement og materialer er barne- og familievennlig og alderstilpasset, spesielt i venteværelsene. Fasilitetene er fysisk trygge for barn i alle aldre og utviklingsstadier, også for barn med funksjonshemninger og/eller spesielle behov.

4.3 Privatliv: Det er adskilte, lydtette og diskrete områder tilgjengelige sikre privatlivet.

4.4 Forhindre kontakt med den mistenkte gjerningsmannen: Barnehuset er bygget med tanke på at enhver kontakt mellom offeret og den mistenke overgriperen til enhver tid forhindres.

4.5 Intervju-rom: Barnehuset legger til rette for overvåkning av intervjuene i et annet rom, for det tverretatlige teamet⁵⁴.

Hvorfor er det viktig å oppfylle denne standarden?

Europeiske lover og forskrifter:

- Intervjuer finner sted i fasiliteter som er bygget for eller tilpasset dette formål
- Retten til å hindre kontakt mellom offer og overgriper

Veiledning: CoE Retningslinjer for Barnevennlig rettspraksis (2010) kap. IV.D.5 og CoE Rec. Retningslinjer for Barnevennlig rettspraksis (2011) kap. IV.B.

Forskning og Erfaring: Plasseringen og inndelingen av bygningen er avgjørende for å sikre alle barns tilgang til tjenesten, og for å sikre barnets trygghet, og at privatlivets fred beskyttes. Å bidra med et trygt, nøytralt og barnevennlig miljø er avgjørende for å redusere frykt, og forhindre (re)traumatisering. Et barnevennlig miljø gjør det lettere for barnet å fortelle, noe som er grunnleggende for å sikre barnets trygghet og beskyttelse av, for å fastsette barnets behov for fysisk og mental restitusjon, og sikre en vellykket etterforskning og rettsprosess.

Eksempler på indikatorer og/eller bevis på at standardene oppfylles

Sted og tilgang

- Barnehuset er lokalisert i et barnevennlig område, for eksempel et boligområde, eller på et strategisk sted (feks. i nærheten av et sykehus);
- Kollektivtransport innen gangavstand fra Barnehuset;
- Barnehuset er utstyrt med en rampe eller plattformheis.

Innendørsmiljø

- Barnet ønskes velkommen av vennlige ansatte, og blir tilbudt noe å drikke;
- Gjenstandene i venteområdet, for eksempel leker, blader, bøker, spill og møbler, møter behovene til barn i alle aldre, også behovene til barn med spesielle behov og funksjonshemninger;
- Bygningen er konstruert i henhold til retningslinjer for best mulig innendørs tilgjengelighet, for eksempel er det bare en etasje eller heiser, korridorene holdes åpne og toalettene er lett tilgjengelige;
- Sikkerhetstilsyn med bygningene gjennomføres regelmessig.

Personvern

- Adskilte venterom er tilgjengelige, om nødvendig for å beskytte personvernet og sikkerheten til barnet, eller hvis dette er påkrevet ved lov av etterforskningsårsaker.
- Rommene er lydtette;
- Lokaliseringen og skiltingen er diskret.

Å forhindre kontakt med den mistenkte overgriperen⁵⁵

- Personer som er mistenkt for overgrep, intervjues og følges opp på et annet sted;
- Hvis personen som er mistenkt for overgrep har tilgang til den samme bygningen, er det adskilte innganger og områder for barn og familie/omsorgspersoner som ikke er mistenkt for overgrep og personer som er mistenkt for overgrep;
- Møter med barn og personer som er mistenkt for overgrep foregår til ulike tidspunkt for å unngå kontakt.

Intervjurom

- Intervju- og observasjonsrom er adskilte, med knyttet til hverandre via intercom-baserte audiovisuelle systemer;
- Observasjonen av intervjuet gjøres på en skjerm i et tilstøtende observasjonsrom;
- Rommet er komfortabelt og barnevennlig. Det er møblert og dekorert for å hindre distraksjon;
- Kameraet er montert slik at det kan følge barnet og fange opp håndbevegelser hvis barnet tegner eller viser fram noe.

Standard:

De ulike etatene behandler saken i samarbeid⁵⁶

Hva er standarden?

5.1 Formelle prosedyrer og rutiner: Tverretatlig saksbehandling og planlegging er en integrert del av Barnehusets arbeid, og baseres på et samarbeid etatene imellom, teamet formaliserer arbeidet basert på de rutineene og prosedyrene det er enighet om.

5.2 Fortløpende planlegging og vurdering av saksbehandlingen: Saksbehandling og planleggingsmøter som involverer de relevante etatene i teamet, avholdes regelmessig i Barnehusene.

5.3 Fortløpende undersøkelser: Barnehuset sikrer fortløpende dokumentasjon og tilgang til relevant saksinformasjon for medlemmer av det tverretatlige teamet om saksprosessen inntil saken avsluttet, i henhold til nasjonale lover for databeskyttelse, personvern og konfidensialitet.

5.4 Saksbehandler:⁵⁷ En oppnevnt person med erfaring, eller et medlem av teamet på Barnehuset, har ansvar for å overvåke samarbeidet mellom de forskjellige etatene, for å sikre at barnet og familie og omsorgspersoner som ikke har begått overgrep, får kontinuerlig støtte og oppfølging.

Hvorfor er det viktig å oppfylle denne standarden?

Europeiske lover og forskrifter:

- Å sikre at deres beste interesser blir overholdt, er et hovedmål i iverksettelsen av forpliktelsene i Direktivene
- Individuell vurdering av hvert barns forhold og ikke-krenkende familiemedlemmers behov
- Multidisiplinær/koordinering/samarbeid
- Forskrifter om Sirkler av Tillit

Retningslinjer: FN Kommisjonen for Barns Rettigheter (CRC) legger vekt på effektive prosedyrer i implementeringen av barns rett til å beskyttes mot vold (art. 19 UNCRC), inkludert koordinering sektorene imellom, som er mulig ved bruk av protokoller og notater for forståelse etter behov. FN-komiteen understreker også at «Fagpersoner som arbeider innenfor barnevernet må ha god greie på hvordan samarbeidet mellom de enkelte instanser foregår, og hvilke protokoller som gjelder for dette samarbeidet». Prosessen skal omfatte: a) en tverrfaglig vurdering av barnets, omsorgsgivernes og familiens behov på kort og på lang sikt, i en prosess der både barnet selv og omsorgsgiverne og familien blir invitert til å legge fram sine synspunkter, og der deres synspunkter blir tatt behørig hensyn til, b) formidling av resultatet av vurderingen til barnet, omsorgsgiverne og familien, c) henvisning av barnet og familien til et tjenestetilbud som skal tilfredsstillere deres behov, og d) oppfølging og evaluering av hvorvidt intervensjonen har vært hensiktsmessig. (Generell kommentar nr. 13). Se også Retningslinjer for Barnevennlig rettspraksis (2010) Kap. 4.A.5 og CoE Rec. Barnevennlige sosialtjenester (2011) Kap. V.E, Hd, og J.

Forskning og erfaring: Tverretatlig saksplanlegging, støttet opp av prosedyrer og protokoller, er viktig for å sikre tverrfaglige, koordinerte, effektive og relevante intervensjoner av det tverretatlige temaet og de respektive etatene. Saksporing og saksgjennomgang gjør det mulig for teamet i størst mulig grad og i henhold til lovmessige krav og barnets beste å samle og dele informasjon slik at spesifikke saker kan konsulteres og kommes tilbake til gjennom alle trinn av den etterforskende og juridiske prosessen. Saksporing tillater dessuten at relasjonsteamet overvåker prosessen og utfallet av saker referert til tjenesten. Tilstrekkelig offerstøtte og oppfølging fra en utpekt fagperson gjennom prosessen kan hjelpe med å redusere angst og traumer for barnet og familie/omsorgspersoner som ikke har begått overgrep. En viktig del av offerstøtte er å sikre at kontinuerlig informasjon er tilgjengelig for barnet og omsorgspersoner som ikke har begått overgrep og at barnets synsvinkel blitt tatt tilstrekkelig hensyn til. Familie/omsorgspersoner som ikke har begått overgrep kan trenge veiledning og støtte i å styrke kapasiteten sin til å støtte barnet og å forstå den juridiske prosessen, barnets rettigheter og alternativene de har for behandling.

Eksempler på indikatorer og/eller bevis på at standardene oppfylles

Formelle prosedyrer og rutiner

- Barnehuset har formelle prosedyrer for saksbehandling, inkludert møteplanlegging, dokumentasjon og oppfølging;
- En protokoll som støtter det tverretatlige teamet for å håndtere personvern og datavern, er på plass;
- Et system er på plass for å evaluere effekten av den tverrfaglige responsen på barnet;

- Saksgjennomgang og planlegging koordineres og tilrettelegges av en dedikert Barnehuset-medarbeider;
- Personell er klare over og har fått opplæring i prosedyrer og rutiner.

Tverretatlig planlegging og saksgjennomgang

- Et oppstartsmøte med alle relevante etater holdes for å planlegge og koordinere den tverrfaglige responsen;
- Et oppfølgingsmøte holdes etter rettsintervju og medisinsk undersøkelse med alle relevante fagfolk for å dele funn og planlegge og koordinere vedvarende inngrep;
- Det er regelmessige møter mellom relevante etater for å gjennomgå saker, dele oppdatert informasjon og evaluere virkningen av tverrfaglige og tverretatlige inngrep;
- Sakens gjennomgang involverer alle etater på lik linje og domineres ikke av én etat til ulempe for andre fagområder;
- I saker der barnet har lærevansker eller spesielle behov, vil fagfolk med kompetanse, helst med forkunnskaper om barnet det gjelder, konsulteres for planlegging av alle tjenester, inkludert rettsintervju, medisinsk undersøkelse og terapi.

Kontinuerlig sakssporing

- Barnehuset dokumenterer systematisk spesifikk informasjon for saken til enhver tid med respekt til nasjonal lov og retningslinjer for databeskyttelse, personvern og konfidensialitet. Informasjonen som samles inkluderer, men er ikke begrenset til: Offeret og familiens demografi, rettsintervjuer og deltagelse på rettsintervjuer, antall tverrfaglige saksomtaler som er holdt, etatenes representasjon på møtene, terapeutiske rapporter og medisinske rapporter der det er mulig.⁵⁸

Støtteperson

- Barnet og omsorgspersoner får kontinuerlig støtte og regelmessig informasjon gjennom hele den undersøkende og juridiske prosessen;
- Oppfølging etter at den juridiske prosessen og behandlingen har blitt ferdigstilt organiseres i henhold til barnet og familie/omsorgspersoners behov⁵⁹;
- Et utpekt, opplært individ eller et medlem av tverretattlig team overvåker den tverrfaglige responsen for å sikre kontinuerlig støtte og oppfølging for barnet og familie/omsorgspersoner som ikke har begått overgrep;
- Hvis rollen som støtteperson/koordinator utføres av en autoritet som ikke er tilstede i tjenesten, er et teammedlem ansvarlig for kontakt med denne autoriteten for å sikre tilstrekkelig kommunikasjon og oppfølging.

Regulere informasjonsutveksling i Barnehuset ved Dansk lov

I vurderingen av en sak der det brukes et barnehus, jf. artikkel 50a, kan personalet ved barnehuset, politiet og tiltaletjenesten samt helsemyndighetene, autorisert helsepersonell og kommunale myndigheter som løser oppgaver innen sosialt vanskeligstilte barn og unge, utveksle informasjon om strengt private aspekter vedrørende barnets eller den unge personens personlige og familierelaterte forhold dersom en slik informasjonsutveksling anses som nødvendig for helsen og utviklingen av barnet eller den unge personen.» 50.1 (c) Konsolideringslov om sosialomsorg

Rollene og funksjonene til de respektive etatene i det tverretattlige møtet – Barnahus Linköping

Barnehuset

Ordstyrer for det tverretattlige møtet. Ansvarlig for å sikre at felles vurdering gjennomføres på møtet basert på informasjon fra de respektive etatene. Ansvarlig for å sikre at etatene kommer til enighet på kontinuerlig saksplanlegging. Opptrer som sekretær for styringsgruppen og formidler møtenotater til etatene som deltar.

Barneenheten på sykehuset

Bidrar med medisinsk kompetanse. Gjør en innledende vurdering av behovet for medisinsk undersøkelse. Dele informasjon om potensiell tidligere kunnskap om barnet.

Etat for barne- og ungdomspsykiatri

Bidrar med kompetanse på barnepsykiatri. Gjør innledende vurdering av saken med tanke på behov for krisestøtte og terapeutiske inngrep. Dele informasjon om potensiell tidligere kunnskap om barnet.

Politi og aktor

Bidrar med kriminell og juridisk ekspertise. Gjør en innledende vurdering av behovet for etterforskning.

Sosial omsorg

Bidrar med psykososial ekspertise. Gjør en innledende vurdering av saken med tanke på inngrep og bekymringer rundt barnevern. Dele informasjon om potensiell tidligere kunnskap om barnet.

Fast agenda for tverretattlig møte ved Barnehuset Stockholm

Introduksjon og rammeverk for møtet

- Introduksjon av deltakerne: Navn og etat
- Dokumentasjon fra møtet: Felles notat fra møte eller hver enkelt etat
- Hensyn til konfidensialitet: Er noen av etatene som deltar bundet av konfidensialitet – kort informasjon

Formålet med møtet

- Utveksling av informasjon og felles planlegging
- Forsikre at barnets perspektiv og beste interesse settes først
- Fastsette bestemt formål relatert til saken

Bakgrunn og tidligere kunnskap om saken

- Sosial omsorg: Tidligere gransking om vold i familien – når
- Tidligere intervensjoner og resultater
- Politi/Aktor: Er de tidligere politirapportene angående noen i familien f.eks. i relasjon til vold, stoffmisbruk eller annen alvorlig kriminalitet?
- Gjennomgang av mulige saksjournaler av barnets vernegruppe og etaten for barne- og ungdomspsykiatri

Planlegging før det kriminaltekniske intervjuet

- Hvilke handlinger har hver etat utført siden politirapportene ble skrevet?

Planlegge for dagen for det kriminaltekniske intervjuet:

- Dato og tid
- Prosessfullmektig og en person som barnet kjenner som skal ledsage barnet til Barnehuset
- Spesifikk karakteristikk og barnets situasjon, slik som språk, spesielle behov, situasjoner i hjemmet
- Tilstedeværelse i observasjonsrom av etaten for barne- og ungdomspsykiatri

Planlegging etter rettsintervju – ting du allerede bør vurdere

- Barnevern – forskjellige scenarier
- Hvordan vil barnets omsorgsperson bli informert?
- Planlegging av barnets potensielle gjenforening med foreldre/omsorgspersoner etter intervjuet
- Aktor og politiets tanker om neste steg
- Kriseintervensjon
- Helseundersøkelse
- Hvem skal sørge for at barnet blir informert angående avgjørelser og handlinger – CRC art. 12

Andre problemer

- Er det søsken som kan ha vært vitne til vold?
- Andre, inkludert mulig behov for tolkning

Sammendrag fra tverretattlig møte

- Sammendrag fra møtet
- Hvis endringer kreves for planlegging, skal alle etater informeres

Standard 6: Kriminaltekniske intervjuer⁶⁰

Hva er standarden?

6.1 Praksis og protokoller basert på bevis: Rettsintervju utføres etter praksis og protokoller basert på bevis, hvilket sikrer kvaliteten og kvantiteten på beviset som er samlet inn. Hovedmålet med intervjuet er å unngå (re)traumatisering og oppmuntre barnet til å fortelle fritt og så detaljert som mulig, samtidig som evidensregler og retten til forsvar opprettholdes.

6.2 Spesialisert stab: Rettsintervju utføres av spesialisert stab som har ordentlig trening i gjennomføring av rettsintervju.

6.3 Sted og opptak: Rettsintervju utføres hos Barnehuset. Audiovisuelle intervjuer tas opp for å unngå gjentatte intervjuer av flere forskjellige fagfolk som trenger tilgang til barnets redegjørelse.

6.4 Tverrfaglig og tverretatlig tilstedeværelse: Rettsintervjuet utføres av én enkel fagperson. Alle relevante medlemmer av tverrfaglig og tverretatlig gruppe kan observere rettsintervjuet, enten direkte i et tilgrensende rom eller fra et opptak. Det er et system for samhandling mellom intervjueren og de som observerer så spørsmål kan stilles til barnet gjennom intervjueren.

6.5 Respekt for den tiltaltes rett til en rettfærdig rettssak og «equality of arms»: Ordninger er på plass som tillater at forsvaret kan stille spørsmål til barnet som har vært offer/vitne, gjennom en

kriminalteknisk intervjuer. Skulle den tiltalte personen ha rettighet til å observere barnets vitnesbyrd, skal det gjøres gjennom audiovisuell overføring for å unngå mulig kontakt mellom den tiltalte og barnet.

6.6 Tilpasset til barnet: Intervjuet tilpasses barnets alder, utvikling og kulturell bakgrunn og spesielle behov og eventuell tolkning tas i betraktning. Dette kan inkludere å minimere lengden på intervjuet for å ha pauser og potensielt utføre intervjuet over flere møter. Antall intervjuer begrenses til det minste nødvendige for kriminaletterforskningen. Den samme fagpersonen gjennomfører intervjuet dersom flere intervjuer blir nødvendig. Alle avtaler lages med tanke på barnets beste, hvilket kan inkludere å ha flere intervjuer og/eller endring av fagpersonen som intervjuer barnet.

Hvorfor er det viktig å oppfylle denne standarden?

Europeiske lover og forskrifter:

- Informasjon
- Rett til tolkning og oversettelse
- Tilpassede prosedyrer i etterforskningen og juridiske prosedyrer som inkluderer barn
- Intervjuer tar sted, om nødvendig i lokaler som er laget for eller tilpasset til dette formålet
- Intervjuene utføres av eller gjennom fagfolk som et opplært for dette formålet
- Samme personer, dersom mulig og passende, utfører alle intervjuene med barn
- Intervjuer av ofre for seksuell vold, kjønnsbasert vold eller vold i nære forhold som utføres av en person av samme kjønn

- Antall intervjuer er så begrenset som mulig og intervjuene utføres kun når det er nødvendig og til bruk i etterforskning og prosedyrer
- Alle intervjuer der offeret er et barn eller dersom passende, et barn er vitne, kan tas opp audiovisuelt og opptakene kan brukes som bevis i rettsaker
- Mulighet for å bestemme at barneofferet bli hørt gjennom bruk av hensiktsmessig kommunikasjonsteknologi
- Retten til å hindre kontakt mellom offer og overgriper
- Opplæring og verktøy

- Multidisiplinær/koordinering/samarbeid

Veiledning: FN-komiteen for barnets rettigheter understreker at «Etterforskningen av voldelige episoder, enten de rapporteres av barnet selv, en representant for barnet eller en ekstern part, skal foretas av kvalifiserte fagfolk som både har god utdanning og erfaring på området, og etterforskningen skal foregå på en barnesensitiv måte. Strenge, men barnevennlige etterforskningsprosedyrer skal bidra til å sikre at voldstilfeller blir korrekt vurdert, og til å frambringe dokumentasjon for barnevernet og for administrative, sivile og strafferettslige prosesser. Det må legges stor vekt på å unngå at etterforskningsprosessen utsetter barnet for ytterligere påkjenninger. Alle parter er derfor forpliktet til å be om å få høre barnets egne synspunkter, og til å ta behørig hensyn til disse.» (UNCRC Generell kommentar nr. 13). FN-komiteen for barnets rettigheter fastsetter videre at når barnets rettigheter blir krenket, må «Partene fokusere spesielt på å sikre at barna har tilgang til effektive og barnesensitive prosedyrer.» (Generell kommentar nr. 5). Videre understrekes det at partene må vedta og implementere regler og prosedyrer for barn som har vært offer for fysisk vold,

seksuell mishandling eller annen vold, for gjennom videoopptak av intervjuer unngå at barnet må repetere forklaringen sin, for å unngå retraumatisering. (Dag med generell diskusjon om barnets rett til å bli hørt). Se også Retningslinjer for Barnevennlig rettspraksis Kap. IV.D.6 og EC-uttalelsen som foreslår 10 prinsipper for integrerte barnevernssystemet, europeisk kommisjon, for eksempel prinsipp 1, 2 og 6.

Forskning og erfaring: Forskning har vist at gjentatte intervjuer kan være veldig traumatiserende for barnet og at gjentatte traumer kan være mer skadelig for barnet enn mishandlingen. Spesielle tiltak må derfor foretas for å sikre at barna får muligheten til å gi bevis i et emosjonelt og fysisk trygt miljø. Undersøkelser har vist at gjentatte intervjuer utført av personer som er ikke faglærte i kriminalteknisk intervju, kan forvrengte barnets beskrivelse av hendelser, for eksempel ved suggestiv utspørring. Kriminaltekniske intervjuer må følge bevisreglene og respektere retten til forsvar, slik at beviser som samles er gyldige i retten.⁶¹

Eksempler på indikatorer og/eller bevis på at standardene oppfylles⁶²

Evidensbasert praksis og protokoller

- Evidensbaserte protokoller, for eksempel NICHD eller NCAD, brukes i alle kriminaltekniske intervjuer og undersøkende intervjuer;
- Intervjuere er opplært i å bruke evidensbasert praksis og protokoller;
- Bevis som samles av kriminaltekniske intervjuere, anses konsekvent som gyldig i retten.

Fagpersonell

- Kriminaltekniske og undersøkende intervjuer gjennomføres bare av fagpersonell;
- Personell får jevnlig opplæring i å gjennomføre kriminaltekniske intervjuer;
- Personell får jevnlig veiledning, tilsyn og råd, også gjennom fagfellevurdering (se også standard 9).

Sted og opptak

- Egne barnevennlige rom for kriminaltekniske intervjuer er tilgjengelig i Barnehuset;
- Intervjurom er utstyrt med et kamera og lydsystem, noe som muliggjør opptak av høy kvalitet, og sanntidsvisning av det kriminaltekniske intervjuet;
- Det gjøres lyd- og bildeopptak av alle intervjuer;
- Intervjuopptakene lagres på et sikkert sted med begrenset tilgang.

Tverrfaglig og tverretattlig tilstedeværelse

- Intervjuer blir rutinemessig gjennomført av en enkelt fagperson, med relevante fagpersoner som observerer fra et annet rom;
- Det er fasiliteter tilgjengelig for observasjon av intervjuer i sanntid på en skjerm på et annet rom;
- Det er mulig for observatører å kommunisere direkte med intervjueren gjennom øretelefon, ved behov;
- Kriminaltekniske intervjuere skal være opplært i bruk av tolk under intervjuet;
- Intervjueren forklarer tolkens rolle til barnet og tolken. Intervjueren anbefaler om tolken skal kobles til via telekom

eller være fysisk tilstede i intervjurommet samt tolkens plassering i intervjurommet. Tolkingen kontrolleres av en sekundær tolk, for å sikre nøyaktigheten;

- Undersøkende intervjuer med barn som er alene eller som søker asyl, observeres av relevante immigrasjonsmyndigheter, barnets verge eller andre hensiktsmessige fagpersoner;
- Observatørene bruker en sjekklister til veiledning og for å sikre at alle er klare over sine respektive roller og ansvar;
- Det er ikke tillatt for familie/omsorgspersoner som ikke har begått overgrep å observere det kriminaltekniske intervjuet.

Tilpasset barnet

- Antallet intervjuer er begrenset til et absolutt minimum for kriminaletterforskningen;
- Der det er behov for flere intervjuer, blir hvert intervju gjennomført av den samme fagpersonen;
- Intervjuet tilpasses den enkeltes situasjon og karakter med hensyn til alder, utvikling, lingvistikk, kognitivt og sosialt nivå, kulturell bakgrunn og emosjonell tilstand;
- Særlige behov undersøkes og oppfylles;
- Tolk tilbys ved behov.

Respektet tiltaltes rett til en rettferdig rettssak og «equality of arms»:

- Forsvareren tilbys muligheten til å avhøre barnet etter avdekkingen, for eksempel gjennom et annengangsintervju av barnet;
- Dersom det anmodes om et annengangsintervju, skal det begrenses til ytterligere spørsmål. Det er ikke tillatt å repetere spørsmål fra det første intervjuet;

- Dersom det anmodes om et annengangsintervju, gjennomføres det av den samme fagpersonen som gjennomførte det første intervjuet;
- Den anklagede gjerningspersonen har ikke adgang til Barnehusets områder, men kan tillates å observere intervjuet gjennom lyd- og bildeoverføring.

«De forventer at barn svarer på noen ubehagelige spørsmål, og de stiller spørsmålene med en offisiell stemme, noe som gjør at barn føler seg usikre og det blir vanskeligere å svare» – 15-årig jente, offer, seksuell mishandling

«Disse personene som avholder intervjuene. Jeg synes de er de viktigste – de må være rolige og vennlige. Det er det som er nøkkelen.»– 16-årig gutt, offer, vold i hjemmet

«De burde ikke torturere barnet ved å be dem fortelle historien så mange ganger ... Veldig pinefullt. Men bare fortelle det én gang, tenker jeg, for eksempel ... Direkte til psykologen for å fortelle en etterforsker, fortelle noen, og så skal de overføre all vitnesbyrd til dommeren, og barnet burde ikke kalles inn på nytt. I verste fall, skal barnet fortelle til dommeren ... Men ikke i retten.» – 14-årig jente, offer, seksuell mishandling

«Det var ubehagelig for meg at jeg måtte fortelle flere ganger hva som hadde skjedd – politibetjenter, etterforskere, innledende etterforskere kanskje, jeg vet ikke nøyaktig hva de var, men det var ubehagelig at jeg måtte gjenfortelle det samme mer enn en gang.» – 16-årig gutt, offer og vitne, seksuell mishandling⁶³

Standard 7: Helseundersøkelse

Hva er standarden?

7.1 Evaluering: Helseevalueringer og/eller kriminaltekniske medisinske evalueringer blir rutinemessig utført på Barnehusets område av fagpersonell⁶⁴.

7.2 Behandling: Medisinske behandlinger gjennomføres i Barnehusets lokaler (med unntak av hastesaker og saker som krever spesielle inngrep på sykehus, poliklinisk eller som innlagt).

7.3 Personell: Den medisinske undersøkelsen gjennomføres av fagpersonell som er opplært i å gjenkjenne indikasjoner på fysisk, seksuell og emosjonell mishandling samt forsømmelse av barn.

7.4 Saksgjennomgang og planlegging: Medisinsk personell er tilstede i relevante møter for saksgjennomgang og planleggingsmøter.

7.5 Informasjon og barnets deltakelse: Barn og familie/omsorgspersoner får tilstrekkelig informasjon om tilgjengelig og nødvendig behandling og kan påvirke timingen, plassering og oppsett av intervensjoner.

Hvorfor er det viktig å oppfylle denne standarden?

Europeiske lover og forskrifter:

- Å ta behørig hensyn til barnets synspunkter
- Informasjon
- Rett til tolkning og oversettelse
- Hjelp og støtte
- Individuell vurdering av hvert barns forhold og ikke-krenkende familiemedlemmers behov
- Involvering av fagpersonell i en psykososial vurdering, kriminalteknisk intervju og fysiske undersøkelser / opplæring og verktøy
- (Kriminaltekniske) Helseundersøkelser begrenses til et minimum

Veiledning: FN-komiteen for barnets rettigheter har understreket at ulike typer offerstøtte, inkludert medisinske, mental helse-relaterte, sosiale og juridiske tjenester skal gjøres tilgjengelig for barnet og omsorgspersoner og andre familiemedlemmer som ikke har begått overgrep. CRC fremmer også oppfølging og intervensjoner på lengre sikt. Offerstøtte skal også fastsettes gjennom en deltakende tilnærming, og unødvendig forsinkelse må unngås. Barn må oppfordres til å gi uttrykk for sine synspunkter, som så må tillegges behørig vekt (FN-komiteen for barnets rettigheter, Generell kommentar nr. 13). FN-komiteen understreker videre viktigheten av å fremme fysisk og psykisk rehabilitering, inkludert medisinske tjenester, av barn som har vært utsatt for vold (FN-komiteen for barnets rettigheter, Generell kommentar nr. 13). Se også Retningslinjer for barnevennlige sosialtjenester (2011) Kap. IV.19

Forskning og erfaring: En medisinsk undersøkelse av hvert eneste barn vil øke nøyaktigheten av diagnostikken i hvert enkelt tilfelle. Noen ganger skjer det flere former for mishandling og forsømmelse på én gang, der noen av dem enkelt kan gå uoppdaget uten en medisinsk undersøkelse.

Eksempler på indikatorer og/eller bevis på at standardene oppfylles

Evaluering og behandling

- Medisinsk undersøkelse, behandling og potensiell henvisning til spesialisert medisinsk behandling utgjør en viktig del av tjenestene Barnehuset tilbyr;
- Medisinske evalueringer og/eller kriminaltekniske evalueringer blir rutinemessig gjennomført på Barnehusets område
- Medisinsk behandling gjennomføres på Barnehuset, der det er hensiktsmessig;
- Barnehuset samarbeider med et lokalt sykehus for henvisninger av relevante saker for videre evaluering og behandling, inkludert hastesaker og kompliserte saker som krever spesielle inngrep på sykehus, enten poliklinisk eller innleggelse samt med sykehus som henviser bekymringsaker til tjenesten.

Personell

- Den medisinske evalueringen og behandlingen på Barnehuset gjennomføres av en barnelege, gynekolog, kriminalteknisk lege eller spesialsykepleier med spesialisering innen barnemishandling og forsømmelse av barnets behov;

- Personell har kompetanse i billedokumentering av skader og kutt på offerets kropp;
- Personell har tilgang til, og kompetanse i bruk av, utstyr for barnevennlig generell og genital undersøkelse på Barnehuset (f.eks. videokolposkop for undersøkelse for seksuell mishandling og høykvalitetskamera for fysisk mishandling). Dersom det ikke finnes slikt utstyr tilgjengelig, henvises barnet til en tjeneste som kan utføre undersøkelsen uten forsinkelse.

Saksgjennomgang og planlegging

- Medisinsk personell er tilstede i forumet for saksgjennomgang og planlegging, som finner sted ved den innledende vurderingen samt for vurderingsoppfølgingsmøter der det er hensiktsmessig.

Informasjon og barnets deltakelse

- Barn og omsorgspersoner får tilstrekkelig informasjon om undersøkelsen og tilgjengelig behandling;
- Barnehuset oppfordrer barnet til å gi uttrykk for sine synspunkter om undersøkelse og behandling, og tillegger dem behørig vekt.

Standard 8: Terapeutiske tjenester

Hva er standarden?

8.1 Vurdering og behandling⁶⁵: Vurdering og behandling er rutinemessig tilgjengelig for barne offer og vitner som henvises til Barnehuset.

8.2 Personell: Mental helse-tjenester og -behandling gis av fagpersoner med spesialisert opplæring og kompetanse.

8.3 Informasjon og barnets deltakelse: Barn og familie/omsorgspersoner får tilstrekkelig informasjon om tilgjengelig behandling og kan påvirke timing, plassering og oppsett for intervensjonene.

8.4 Kriseintervensjon: Barnehuset har en tydelig organisasjonsstruktur og permanent personell som rutinemessig tilbyr krisestøtte for barnet og familie/omsorgspersoner som ikke har begått overgrep, ved behov.

Hvorfor er det viktig å oppfylle denne standarden?

Internasjonale og europeiske forpliktelser etter loven: Paragraf 39 i FNs konvensjon om barnets rettigheter krever at «Partene skal treffe alle egnede tiltak for å fremme fysisk og psykisk rehabilitering og sosial reintegrering av et barn som har vært utsatt for: enhver form for vanskjøtsel, utnyttning eller misbruk; [...]».

Europeiske lover og forskrifter:

- Ta hensyn til barnets synspunkter Informasjon
- Rett til tolkning og oversettelse
- Hjelp og støtte
- Individuell vurdering av hvert barns forhold og ikke-krenkende familiemedlemmers behov
- Involvering av fagpersonell i en psykososial vurdering, kriminalteknisk intervju og fysiske undersøkelser / opplæring og verktøy

Veiledning: FN-komiteen for barnets rettigheter har understreket at ulike typer offerstøtte, inkludert medisinske, mental helse-relaterte, sosiale og juridiske tjenester skal gjøres tilgjengelig for barnet og omsorgspersoner og andre familiemedlemmer som ikke har begått overgrep. CRC fremmer også oppfølging og intervensjoner på lengre sikt. Offerstøtte skal bestemmes gjennom en deltakende tilnærming og skal ikke bli unødvendig forsinket. Barn må oppfordres til å gi uttrykk for sine synspunkter, som så må tillegges behørig vekt (FN-komiteen for barnets rettigheter, Generell kommentar nr. 13). FN-komiteen for barnets rettigheter har også bekreftet at behandling «er en av de mange tjenester som er nødvendig for å fremme fysisk og psykologisk rehabilitering og sosial reintegrering» for barn som har opplevd vold. I henhold til artikkel 39 i FNs konvensjon om barnets

rettigheter, skal «slik rehabilitering og reintegrering finne sted i et miljø som fremmer barnets helse, selvrespekt og verdighet.» Det er spesielt viktig at barn må oppfordres til å gi uttrykk for sine synspunkter, som så må tillegges behørig vekt. FN-komiteen for barnets rettigheter understreker også at tjenestene skal inkludere familier som ikke har begått overgrep (FN-komiteen for barnets rettigheter, Generell kommentar nr. 13). Se også Retningslinjer for Barnevennlig rettspraksis (2011) Kap. CoE Rec. på Barnevennlige sosialtjenester (2011)Kap. IV.B, V.E.1-3 og; EC-rapporten som foreslår 10 prinsipper for integrerte barnevernssystemer, prinsipp 1 og 6.

Forskning og erfaring: Effektiv behandling for barnet og, ved behov, familiemedlemmer/omsorgspersoner som ikke har begått overgrep, kan minimere negativ sosial, emosjonell og utviklingsrelatert påvirkning på barnets traume. Å unngå unødvendig forsinkelse er viktig for å sikre effektiv behandling, og behandlingstrengende barn og familiemedlemmer/omsorgspersoner som ikke har begått overgrep, skal derfor tilbys terapeutiske / mental helse-relaterte tjenester så raskt som mulig.

Eksempler på indikatorer og/eller bevis på at standardene oppfylles

Vurdering og behandling

- Mental helse-vurderinger blir rutinemessig gjennomført på Barnehuset basert på godkjente instrumenter og spørreskjemaer. Vurderingene fungerer som grunnlag for å utvikle en evidensbasert og traumeinformert behandlingsplan;
- Behandling tilpasses barnets individuelle karakteristikk, inkludert alder, utvikling, lingvistikk, kognitivt og sosialt nivå, kulturell bakgrunn og emosjonell tilstand;
- Den første formelle terapiøkten starter så raskt som mulig *etter* det kriminaltekniske intervjuet for å unngå forringelse av barnets gjengivelse av hendelsesforløpet. Dersom det er behov for umiddelbar intervensjon, tilbys behandling på en måte som er sensitiv for det kriminaltekniske arbeidet⁶⁶;
- Ved behov tilbys barn korttidsbehandling og langtidsbehandling. Dersom Barnehuset ikke tilbyr langtidsbehandling, henvises barnet til en annen terapeutisk / mental helse-tjeneste som tilbyr langtidsbehandling;
- Vurdering og behandling betinges aldri på offerets villighet til å samarbeide i kriminaletterforskningen, søksmålet eller rettsaken.

Personell

- Personell som yter mental helse-relaterte tjenester, har gjennomgått spesialisering når det gjelder vurdering og behandling av barn som har vært offer for og vitne til vold;
- Personell har tilgang til regelmessig opplæring, veiledning, tilsyn og rådgøring.

Informasjon og barnets deltakelse

- Barnet og foreldre/omsorgspersoner som ikke har begått overgrep, blir rutinemessig tilbudt informasjon om behandlinger som er tilgjengelige for dem;
- Barn og foreldre/omsorgspersoner som ikke har begått overgrep, får muligheten til å påvirke behandlingsplanen, inkludert timing, plassering og oppsett;
- Informasjon og behandling gjøres tilgjengelig på et språk som barn og familie/omsorgspersoner forstår;
- Det gjøres særlig innsats for å sikre at offerstøttetjenesten oppfyller barnets og familie/omsorgspersoners egne behov, inkludert behovene til barn med handikap.

Kriseintervensjon

- Barnehuset har en tydelig organisasjonsstruktur og permanent, faglært personell for krisestøtte;
- Krisestøtte tilbys rutinemessig i Barnehuset til alle barn og familie/omsorgspersoner som ikke har begått overgrep, med behov for støtte.

Standard 9: Oppbygging av kapasitet

Hva er standarden?

9.1 Opplæring av fagpersoner: De som jobber i og med Barnehuset og involverte etater, får regelmessig opplæring i sine fagområder og tilbys felles opplæring i tverrfaglige saker og tverrretatlige samarbeid.

9.2 Veiledning, tilsyn, rådgivning: De som jobber i og med Barnehuset har tilgang til regelmessig veiledning, tilsyn, rådgivning og fagfellevurdering både knyttet til enkeltsaker og i håndtering av profesjonell og personlig belastning, utfordringer og etiske dilemmaer i arbeidet med barn som har vært offer for og vitne til vold.

Hvorfor er det viktig å oppfylle denne standarden?

Europeiske lover og forskrifter:

- Intervjuene utføres av eller gjennom fagfolk som et opplært for dette formålet
- Hjelp og støtte
- Involvering av kvalifiserte fagpersoner innen psykososiale vurderinger, kriminaltekniske intervjuer og fysiske undersøkelser/opplæring og hjelpemidler

Veiledning: FNs komité for barnets rettigheter (CRC) fremhever generelle utdanningmål, inkludert en tilnærming til UNCRC artikkel 19 ut fra barns rettigheter. Fagpersoner skal gis «innledende og oppfølgende generell og rolle-spesifikkopplæring (inkludert på tvers av sektorer der det er nødvendig)». CRC erklærer også at «Fagpersoner som arbeider i barnevernet må få opplæring i tverrfaglig samarbeid og rutiner for samarbeid» (CRC generell kommentar nr. 13). Se også CoE Retningslinjer for barnevennlig rettspraksis (2011); CoE Anbefaling om barnevennlig sosialomsorg (2011) og; EC Refleksjonsdokument som foreslår 10 prinsipper for integrerte barnevernsystemer.

Forskning og erfaring: Spesialisert og faglært personale er fremhevet som en viktig indikator under ulike standarder i dette dokumentet. Kontinuerlig internopplæring og videreutdanning for fagpersoner tilknyttet Barnehuset er essensielt for å sørge for kvalifisert personale og høy standard på tjenesten som leveres. Felles opplæring kan bidra til å forbedre tverrfaglig og tverretatlig samarbeid, for eksempel ved å bygge en felles forståelse og enighet, så vel som bedre forståelse av de ulike instansenes roller og ansvar. For å sikre profesjonell oppfølging, høy kvalitet på hjelp og for å beskytte personale mot utbrenthet, er det absolutt nødvendig at personale jevnlig har tilgang til både individuell og felles opplæring, tilsyn, veiledning og fagfellevurdering.

Eksempler på indikatorer og/eller bevis på at standardene oppfylles

Opplæring av fagpersoner

- Det er en klar plan for utvikling av kompetansen, og videre utdanning av ansatte som jobber med barn i Barnehuset⁶⁷;
- De ansatte i Barnehus har individuelle utdanningsplaner som implementeres og revideres jevnlig;
- Medlemmene av den tverrfaglige gruppen tilbys jevnlig felles opplæring og kapasitetsbyggende aktiviteter, f.eks. om problemer som går på tvers av etatene, og tverrfaglig samarbeid.

Opplæring, tilsyn, veiledning

- Medlemmene i gruppen på Barnehus har tilgang til opplæring, tilsyn og faglig støtte både individuelt og i grupper;
- Medlemmene i gruppen på Barnehus har tilgang til veiledning, individuelt og i grupper, i forbindelse med enkeltsaker og for å takle faglig og personlig følelsesmessig belastning, utfordringer og etiske dilemmaer i arbeidet med barn som er ofre for og vitner til vold.

Standard 10: Forebygging: Deling av informasjon, bevisstgjøring og ekstern kompetansebygging

---

Hva er standarden?

10.1 Samling av data, deling av informasjon og bevisstgjøring:

Samlet og oppdelt data/statistikk hentes inn og deles med relevante aktører, inkludert beslutningstakere, den akademiske verden, fagpersoner i barnevernet og til allmenheten, for å skape bevissthet om vold mot barn og rollen til tverrfaglige og tverretatlige løsninger, for å legge til rette for forskning og for å støtte bevisbasert lovgivning, politikk og prosedyrer.

10.2 Ekstern kompetansebygging: Barnahuset tilbyr målrettet handling for å øke kompetanse og kunnskap blant fagpersoner som jobber med barn, ved for eksempel å organisere studiebesøk, informasjonsmøter, foredrag og produsere skriftlig materiale.

Hvorfor er det viktig å oppfylle denne standarden?

Europeiske lover og forskrifter:

- Nødvendige tiltak for å beskytte privatliv, identitet og bilde av barn som er ofre, og å forhindre offentlig formidling av enhver informasjon som kan føre til deres gjenkjenning
- Opplæring og verktøy
- Data og overvåking
- Bevisstgjøring
- Forebygging

Veiledning: FNs komité for barnets rettigheter oppfordrer til åpen diskusjon om vold, inkludert engasjementet fra media og sivilsamfunnet. Land som er en del av UNCRC bør videre etablere «omfattende og pålitelige nasjonale systemer for innsamling av data, for å sikre systematisk overvåking og evaluering av systemer (konsekvensanalyser), tjenester, planer og resultater». Tilbud til barn som er ofre for og vitner til vold kan bidra med viktig input til samlingen av data. (UNCRC Generell kommentar nr. 13). Se også EC refleksjonsdokument der det legges fram 10 prinsipper for integrerte barnevernssystemer, inkludert prinsippene 3, 5, 6, 9

Forskning og erfaring: Oppsøkende arbeid, som kan være deling av generelle og spesifikke data, statistikk og informasjon om vold mot barn, og bidra med informasjon om tilfredsstillende forebygging og resultat, kan fungere som et viktig forebyggende tiltak. Eksternt holdningsskapende arbeid og kompetansebygging kan bidra med å gjøre folk mer bevisste og få økt forståelse, heve kompetansen til fagpersoner og øke forståelsen for tverrfaglige og tverretatlige tiltak blant beslutningstakere og lovgivere. Å jobbe med media kan være et

viktig verktøy, for å nå ut til og informere et større publikum. I alt arbeid med media, må det være tilfredsstillende beskyttelsestiltak for å verne barnets identitet og interesser.

Eksempler på indikatorer og/eller bevis på at standardene oppfylles

Barnevern

- Tiltak blir tatt for å verne barn, og for å beskytte deres privatliv og informasjon, i sammenheng med alt oppsøkende arbeid, inkludert lagring og begrensning av tilgang til informasjon;
- Etiske retningslinjer for involvering av media er på plass, og er iverksatt;
- Retningslinjer for passende, relevant og etisk Barnehus-involvering i bevisstgjøring, kompetansebygging og bidrag til kampanjer, studier, forskning, konsultasjoner er på plass og følges til en hver tid;
- De ansatte ved Barnehus er klar over, og har fått opplæring i, relevante etiske retningslinjer.

Bevisstgjøring og kompetansebygging

- Studiebesøk for fagpersoner, beslutningstakere, den akademiske verden, media og andre relevante aktører organiseres av Barnehuset;
- Barnehuset tilbyr foredrag, opplæring, seminar for fagpersoner og studenter;
- Barnehuset bidrar i offentlige kampanjer når det er passende.

Datainnsamling og forskning

- Et system for innhenting av data er på plass, og brukes systematisk for å samle inn relevant oppdelt data;
- Barnehuset bidrar til forskning, studier, undersøkelser og konsultasjoner, etiske forpliktelser vurderes nøye.

Media

- Arbeid med media, med det formål å støtte forebygging og bevisstgjøring av allmenheten, er en viktig del av tjenestens funksjon, og er en viktig del av arbeidsbeskrivelsen til ansatte i relevante stillinger;
- Ansatte i relevante stillinger ved Barnehuset tilbys opplæring i mediehåndtering.

Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europeiske Barnehus-standardene: Oversikt

---

Tabellen på de neste sidene viser sammenhengen mellom de europeiske Barnehus-standardene og sentrale juridiske forpliktelser angitt i tre europeiske juridiske dokumenter: Europarådets konvensjon fra 2010 om beskyttelse av barn mot seksuell utnyttning og seksuelt misbruk (Lanzarote-konvensjonen), EU-direktivet fra 13. desember 2011 om bekjempelse av seksuelt misbruk og seksuell utnyttelse av barn og barnepornografi («Direktiv om seksuelt misbruk av barn») og EU-direktivet fra 25. oktober 2012 som etablerer minimumsstandarder for ofre for kriminalitet med hensyn til rettigheter, støtte og beskyttelse («Direktiv om offerets rettigheter»).

Den første kolonnen i tabellen (Barnehus-standard) lister de europeiske Barnehus-standardene.

Den andre kolonnen (Relevante juridiske forpliktelser) indikerer de juridiske forpliktelsene som er mest relevante for hver standard. De juridiske forpliktelsene er hentet fra PROMISE-rammeverket av juridiske forpliktelser. Rammeverket ble utviklet i PROMISE-kompndiet om lov og veiledning⁶⁸ for å angi de sentrale forpliktelsene overfor ofre for kriminalitet, og deres involvering i straffesaker. Rammeverket ble benyttet til å lage profiler for hver av de relevante lovene, i form av disse sentrale forpliktelsene.

Den tredje kolonnen (Juridiske dokumenter) viser til de spesifikke artiklene i de tre europeiske juridiske dokumentene angitt ovenfor, som relaterer til de relevante forpliktelsene. Denne kolonnen refererer også til saksfremstillinger i disse juridiske dokumentene som bidrar med viktig forklarende veiledning om de juridiske forpliktelsene.

Les mer

Hele teksten med saksfremstillinger og artikler i de respektive juridiske dokumentene kan finnes i fullversjonen⁶⁹ av dette dokumentet eller i PROMISE-kompedit om lov og veiledning⁷⁰.

Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europeiske Barnehus-standardene: Oversikt

BARNEHUS-STANDARD	RELEVANTE JURIDISKE FORPLIKTELSE	JURIDISKE DOKUMENTER	FORKLARENDE KOMMENTAR
1.1 Barnets beste	Å sikre at deres beste interesser blir overholdt, er et hovedmål i iverksettelsen av forpliktelsene i Direktivene	<p>Direktiv om offerets rettigheter Saksfremstilling 14, artikkel 1.2</p> <p>Direktiv om seksuelt misbruk av barn: Saksfremstilling 2, 6, 30, artikkel 18.1</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 30.1</p>	Referanser til saksfremstillinger og artikler referer til generelle forpliktelser for å sikre barnets beste. Se standard 1.2, 1.3, 4-10 for spesifikke juridiske forpliktelser relatert til en spesifikk praksis.
1.2. Rett til å bli hørt og motta informasjon	Å ta behørig hensyn til barnets synspunkter	<p>Direktiv for offerets rettigheter: Saksfremstilling 14, 42, artikkel 1. 2; 10.1</p> <p>Direktiv om seksuelt misbruk: 19.3</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Art. 14.1, 31.1</p>	Se også standard 6, Kriminaltekniske intervjuer, om retten til å bli hørt i straffesaker. See også standard 7 og 8.
	Informasjon	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 21, 26, 30, 31, artikkel 1.1.; 3; 4; 6</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 31.1 a, b, 31.2, 31.6</p>	Se også standard 6, 7 og 8.

Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europeiske Barnehus-standardene: Oversikt

BARNEHUS-STANDARD	RELEVANTE JURIDISKE FORPLIKTELSE	JURIDISKE DOKUMENTER	FORKLARENDE KOMMENTAR
<i>forts. 1.2. Rett til å bli hørt og motta informasjon</i>	Rett til tolkning og oversettelse	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 34, 36, artikkel 5.2-3; 7.1-7.8</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 31.6.</p>	Se også standard 6 og 8. Artikkel 31.6 i Lanzarote-konvensjonen er inkludert her da den refererer til hvordan informasjon må overbringes på et språk barnet kan forstå.
	Mulighet for å bestemme at barneofferet bli hørt gjennom bruk av hensiktsmessig kommunikasjonsteknologi	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 23.3 (a) (b)</p> <p>Direktiv om seksuelt misbruk: Artikkel 20.5 (b)</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 36.2 b</p>	Se også standard 6.
1.3 Unngå unødvendig forsinkelse	Ingen uberettiget forsinkelse finner sted mellom rapportering av fakta og intervjuer	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 20. (a)</p> <p>Direktiv om seksuelt misbruk av barn: Artikkel 20.3 (a)</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 30.3, art. 35.1a.</p>	Referanser til saksfremstillinger og artikler er inkludert her, der det er spesifikke referanser som relaterer til det å unngå unødvendig forsinkelse.

Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europeiske Barnehus-standardene: Oversikt

BARNEHUS-STANDARD	RELEVANTE JURIDISKE FORPLIKTELSE	JURIDISKE DOKUMENTER	FORKLARENDE KOMMENTAR
<i>forts. 1.3. Unngå unødvendig forsinkelse</i>	Individuell vurdering av hvert barns forhold og ikke-krenkende familiemedlemmers behov	Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 22.1	Se også standard 5, 7
	Informasjon	Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 4.1, 6.1 Lanzarote-konvensjonen: Artikel 31.2	Se også standard 1.2
	Hjelp og støtte	Direktiv om seksuelt misbruk av barn: Artikkel 18.2, 18.3	Se også standard 8
2. Tverrfaglig og tverretatlig samarbeid i Barnehus	Tverrfaglig/koordinering/samarbeid	Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 38, 62, artikkel 26. 1 Lanzarote-konvensjonen: Artikel 10.1, 10.3, 11.1	Se også Lanzarote-konvensjonen artikkel 5.3 og 15 angående forebyggende tiltak, og artikkel 38.1 a-c angående internasjonalt samarbeid.

Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europeiske Barnehus-standardene: Oversikt

BARNEHUS-STANDARD	RELEVANTE JURIDISKE FORPLIKTELSE	JURIDISKE DOKUMENTER	FORKLARENDE KOMMENTAR
3. Målgruppe	Ikke-diskriminering	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 9, 10, 15, 19, 66, artikkel 1; 22.3</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 2</p>	Saksfremstillingene og artiklene oppgitt her legger frem en generell forpliktelse om å sikre at alle barn har like rettigheter, og tilgang til rettferdighet og hjelp.
	Lover og forskrifter for identifisering av vitner, inkludert spesifikke forskrifter angående barn som er offer for vold, så som forskrift om aldersvurdering, familiemedlemmer	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 19, artikkel 1; 2.1, 17, 24.2</p> <p>Direktiv om seksuelt misbruk: Artikkel 18.2, 18.3, 19.5</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 3 a, 11.2, 14.4, 34.2, 35.3</p>	Disse artiklene har direkte relevans for kriminaltekniske intervjuer, tverretatlig planlegging og saksbehandling, medisinsk undersøkelse og terapeutiske tjenester.
4. Barnevennlige omgivelser	Intervjuer finner sted i fasiliteter som er bygget for eller tilpasset dette formål	<p>Direktiv om offerets rettigheter Artikkel 9.1.; 9.3;12. 1; 18; 22. 1; 22. 4; 26</p> <p>Direktiv om seksuelt misbruk: Artikkel 20.3</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Art. 35.1 b</p>	Se også standard 6.

Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europeiske Barnehus-standardene: Oversikt

BARNEHUS-STANDARD	RELEVANTE JURIDISKE FORPLIKTELSE	JURIDISKE DOKUMENTER	FORKLARENDE KOMMENTAR
	Retten til å hindre kontakt mellom offer og overgriper	Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 19 1.- 2 Direktiv om seksuelt misbruk: Saksfremstilling 30	Se også Lanzarote-konvensjonen artikkel 31.1. Se også standard 6.
5. Tverretatlig saksbehandling	Å sikre at deres beste interesser blir overholdt, er et hovedmål i iverksettelsen av forpliktelsene i Direktivene	Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 1 (c) 2 Direktiv om seksuelt misbruk: 18.1, 19.2 Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 30.1	Den tverretatlige gruppen må sette barnets beste først i all planlegging og saksbehandling.
	Individuell vurdering av hvert barns forhold og ikke-krenkende familiemedlemmers behov	Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 9, 55, 56, 58, artikkel 22.1-7 Direktiv om seksuelt misbruk: 19.3	Saksfremstillingene og artiklene her refererer til den rollen den tverretatlige gruppen har til å utføre individuelle vurderinger og utvikle planer.
	Tverrfaglig/koordinering/samarbeid	Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 62, artikkel 26. 1 Lanzarote-konvensjonen: Art. 10.1	Se også Lanzarote-konvensjonen, artikkel 38.1 a-c, angående internasjonalt samarbeide.

Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europeiske Barnehus-standardene: Oversikt

BARNEHUS-STANDARD	RELEVANTE JURIDISKE FORPLIKTELSE	JURIDISKE DOKUMENTER	FORKLARENDE KOMMENTAR
<i>forts. 5. Tverretattlig saksbehandling</i>	Forskrifter om Sirkler av Tillit	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 18</p> <p>Direktiv om seksuelt misbruk: Saksfremstilling 30, artikkel 19.1</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 14.1</p>	Saksfremstillingene og artiklene viser til rollen den tverrfaglige gruppen har til å forsikre at barn er beskyttet mot videre misbruk.
6. Kriminaltekniske intervjuer	Informasjon	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 21, 26, 30, 31, artikkel 1.1.;3.1-3; 4.1-2; 6</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 31.1, 31.2</p>	Se også standard 1.2
	Rett til tolkning og oversettelse	<p>Direktiv om offerets rettigheter Artikkel 9.1.; 9.3;12. 1; 18; 22. 1; 22. 4; 26</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: 31.6</p>	Se også standard 1.2. Artikkel 31.6 i Lanzarote-konvensjonen er inkludert her da den refererer til hvordan informasjon må overbringes på et språk barnet kan forstå.

Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europeiske Barnehus-standardene: Oversikt

BARNEHUS-STANDARD	RELEVANTE JURIDISKE FORPLIKTELSE	JURIDISKE DOKUMENTER	FORKLARENDE KOMMENTAR
<i>forts. 6. Kriminaltekniske intervjuer</i>	Tilpassede prosedyrer i etterforskningen og juridiske prosedyrer som inkluderer barn	Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 58, 59, 66, artikkel 1.1, 18, 23. 1. Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 30.1-4, 31.1	Se også standard 1.1 - 1.3. Standard 1.3 inkluderer en juridisk forpliktelse for å sikre at det ikke forekommer uberettiget forsinkelse mellom rapportering av forholdene og intervjuene.
	Intervjuer tar sted, om nødvendig i lokaler som er laget for eller tilpasset til dette formålet	Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 23.2 (b) Direktiv om seksuelt misbruk: Artikkel 20.3 Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 35.1 (b)	Se også standard 4.
	Intervjuene utføres av eller gjennom fagfolk som er opplært for dette formålet	Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 23.2 (b) Direktiv om seksuelt misbruk: Artikkel 20.3 (c) Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 35.1 (c)	Se også Opplæring og verktøy nedenfor.

Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europeiske Barnehus-standardene: Oversikt

BARNEHUS-STANDARD	RELEVANTE JURIDISKE FORPLIKTELSE	JURIDISKE DOKUMENTER	FORKLARENDE KOMMENTAR
	Samme personer, dersom mulig og passende, utfører alle intervjuene med barn	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 23.2 (c)</p> <p>Direktiv om seksuelt misbruk: Artikkel 20.3 (d)</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 35.1 (d)</p>	
<i>forts. 6. Kriminaltekniske intervjuer</i>	Intervjuer av ofre for seksuell vold, kjønnsbasert vold eller vold i nære forhold som utføres av en person av samme kjønn	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 23.2 (d)</p>	
	Antall intervjuer er så begrenset som mulig og intervjuene utføres kun når det er nødvendig og til bruk i etterforskning og prosedyrer	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 20 (b)</p> <p>Direktiv om seksuelt misbruk: Artikkel 20.3 (e)</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 35.1 (e)</p>	

Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europeiske Barnehus-standardene: Oversikt

BARNEHUS-STANDARD	RELEVANTE JURIDISKE FORPLIKTELSE	JURIDISKE DOKUMENTER	FORKLARENDE KOMMENTAR
<i>forts. 6. Kriminaltekniske intervjuer</i>	Alle intervjuer der offeret er et barn eller dersom passende, et barn er vitne, kan tas opp audiovisuelt og opptakene kan brukes som bevis i rettsaker	Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 24.1 (a) Direktiv om seksuelt misbruk: Artikkel 20.4 4 Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 35.2	Se også standard 1.2.
	Mulighet for å bestemme at barneofferet bli hørt gjennom bruk av hensiktsmessig kommunikasjonsteknologi	Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 58, artikkel 23.3 (a) (b) Direktiv om seksuelt misbruk: Artikkel 20.5 (b) Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 36.2 b	Se også standard 1.2.
	Retten til å hindre kontakt mellom offer og overgriper	Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 58, artikkel 19 1.- 2 Direktiv om seksuelt misbruk: Saksfremstilling 30 Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 31.1	Se også standard 4.

Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europeiske Barnehus-standardene: Oversikt

BARNEHUS-STANDARD	RELEVANTE JURIDISKE FORPLIKTELSER	JURIDISKE DOKUMENTER	FORKLARENDE KOMMENTAR
<i>forts. 7. Helseundersøkelse</i>	Opplæring og verktøy	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 61, 63, artikkel 25</p> <p>Direktiv om seksuelle overgrep: Saksfremstilling 30 A</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 5.1, 5.2, 35.1 (c), 36.1</p>	Se også standard 9.
	Tverrfaglighet/koordinering/samarbeid	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 38, 62, artikkel 26. 1</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 10.1.</p>	Se også standard 5.
7. Helseundersøkelse	Å ta behørig hensyn til barnets synspunkter	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 1. 2; 10.1 og 10.2</p> <p>Direktiv om seksuelt misbruk: 19.3</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 14.1</p>	Se også standard 1.2.

Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europeiske Barnehus-standardene: Oversikt

BARNEHUS-STANDARD	RELEVANTE JURIDISKE FORPLIKTELSE	JURIDISKE DOKUMENTER	FORKLARENDE KOMMENTAR
	Informasjon	Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 1.1.; 3; 4; 6 Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 31.1, 31.6	Se også standard 1.2.
<i>forts. 7. Helseundersøkelse</i>	Rett til tolkning og oversettelse	Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 5.2-3; 7.1-7.8 Lanzarote-konvensjonen: 31.6	Se også standard 1.2. Artikkel 31.6 i Lanzarote-konvensjonen er inkludert her på grunn av referansen til at informasjon gjøres tilgjengelig på et språk som barnet forstår.
	Hjelp og støtte	Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 38, artikkel 8. 1-5, 9. 1.-3, 25. 4 Direktiv om seksuelle overgrep: Saksfremstilling 31, artikkel 18.1 Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 14.1	

Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europeiske Barnehus-standardene: Oversikt

BARNEHUS-STANDARD	RELEVANTE JURIDISKE FORPLIKTELSE	JURIDISKE DOKUMENTER	FORKLARENDE KOMMENTAR
	Individuell vurdering av hvert barns forhold og ikke-krenkende familiemedlemmers behov	Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 9, 55, 56, artikkel 22.1, 22.4 Direktiv om seksuelt misbruk: 19.3	Se også standard 5.
<i>forts. 7. Helseundersøkelse</i>	Involvering av fagpersonell i psykososial vurdering, kriminalteknisk intervju og fysiske undersøkelser / Opplæring og verktøy	Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 25.4 Direktiv om seksuelle overgrep: Saksfremstilling 36 Lanzarote-konvensjonen: artikkel 5.1, 5.2	Se også standard 9.
	KRIMINALETTERFORSKNING: (Kriminaltekniske) helseundersøkelser holdes til et minimum	Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 20 (c) (d)	

Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europeiske Barnehus-standardene: Oversikt

BARNEHUS-STANDARD	RELEVANTE JURIDISKE FORPLIKTELSE	JURIDISKE DOKUMENTER	FORKLARENDE KOMMENTAR
8. Terapeuttenester / mental helse	Å ta behørig hensyn til barnets synspunkter	Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 1. 2; 10.1 og 10.2 Direktiv om seksuelt misbruk: 19.3 Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 14.1	Se også standard 1.2.
<i>forts. 8. Terapeuttenester / mental helse</i>	Informasjon	Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 1.1.; 3; 4; 6 Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 31.1, 31.6	
	Rett til tolkning og oversettelse	Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 5.2-3; 7.1-7.8 Lanzarote-konvensjonen: 31.6	Se også standard 1.2. Artikkel 31.6 i Lanzarote-konvensjonen er inkludert her da den refererer til hvordan informasjon må overbringes på et språk barnet kan forstå.

Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europeiske Barnehus-standardene: Oversikt

BARNEHUS-STANDARD	RELEVANTE JURIDISKE FORPLIKTELSE	JURIDISKE DOKUMENTER	FORKLARENDE KOMMENTAR
	Hjelp og støtte	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 1.1, 8. 1-5, 9, 17, 25. 4</p> <p>Direktiv om seksuelle overgrep: Saksfremstilling 31, artikkel 18.2, 18.3, 19.1-19.5</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Art 11.1, Art 14.1, 14.4</p>	Se også Lanzarote-konvensjonens artikkel 38.1b som omhandler tverrfaglighet i forbindelse med internasjonalt samarbeid
<i>forts. 8. Terapeut tjenester / mental helse</i>	Individuell vurdering av hvert barns forhold og ikke-krenkende familiemedlemmers behov	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 9, 55, 56, 56, artikkel 22.1, 22.4</p> <p>Direktiv om seksuelt misbruk: 19.3</p>	Se også standard 5.
	Involvering av fagpersonell i en psykososial vurdering, kriminalteknisk intervju og fysiske undersøkelser / opplæring og verktøy	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 66, artikkel 25.4</p> <p>Direktiv om seksuelle overgrep: Saksfremstilling 30, 36</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: artikkel 5.1, 5.2</p>	Se også standard 9.

Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europeiske Barnehus-standardene: Oversikt

BARNEHUS-STANDARD	RELEVANTE JURIDISKE FORPLIKTELSE	JURIDISKE DOKUMENTER	FORKLARENDE KOMMENTAR
9. Oppbygging av kapasitet	Intervjuer gjennomføres av eller gjennom fagpersonell med kompetanse til det	Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 23.2 (b) Direktiv om seksuelt misbruk: Artikkel 20.3 (c) Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 35.1 (c)	Se også standard 6.
<i>forts. 9. Kompetanseoppbygging</i>	Hjelp og støtte	Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 66, artikkel 8. 1-5, 9. 1.-3, 25. 4 Lanzarote-konvensjonen: artikkel 5.1, 5.2	See også standard 7 og 8.
	Involvering av kvalifiserte fagpersoner innen psykososiale vurderinger, kriminaltekniske intervjuer og fysiske undersøkelser/opplæring og hjelpemidler	Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 61, 62, 66, artikkel 25 Direktiv om seksuelle overgrep: Saksfremstilling 30, 36, artikkel 20.3 (c) Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 5.1, 5.2, 35.1 (c) , 36.1	Se også standard 6, 7 og 8.

Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europeiske Barnehus-standardene: Oversikt

BARNEHUS-STANDARD	RELEVANTE JURIDISKE FORPLIKTELSE	JURIDISKE DOKUMENTER	FORKLARENDE KOMMENTAR
10. Forebygging: Informasjonsdeling og ekstern kompetansebygging	Nødvendige tiltak for å beskytte privatliv, identitet og bilde av barn som er ofre, og å forhindre offentlig formidling av enhver informasjon som kan føre til deres gjenkjenning	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 21. 1–2</p> <p>Direktiv om seksuelle overgrep: Artikkel 20.6</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 31.1 (e)</p>	Denne juridiske forpliktelsen er grunnleggende for alt arbeid tjenesten utfører, men de juridiske apparatene fokuserer hovedsakelig på dette i forbindelse med rettsprosedyrer.
<i>forts. 10. Forebygging: Informasjonsdeling og ekstern kompetansebygging</i>	Opplæring og verktøy	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 61, 62, artikkel 25, 26.1</p> <p>Direktiv om seksuelle overgrep: Saksfremstilling 30, 36, artikkel 23.1, 23.3</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 5.1, 5.2, 35.1 (c) , 36.1, 38</p>	Artikkel 26.1 i Direktivet om offerets rettigheter og artikkel 38 i Lanzarote-konvensjonen er tatt med her på grunn av referansen til å utveksle beste praksiser i sammenheng med internasjonalt samarbeid.

Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europeiske Barnehus-standardene: Oversikt

BARNEHUS-STANDARD	RELEVANTE JURIDISKE FORPLIKTELSER	JURIDISKE DOKUMENTER	FORKLARENDE KOMMENTAR
	Data og overvåkning	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 62, 64</p> <p>Direktiv om seksuelle overgrep: Saksfremstilling 44</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Art 10.2 (b)</p>	Det kan også være interessant å se Lanzarote-konvensjonens kapittel X, som fokuserer på overvåkingsmekanismer på CoE-nivå.
	Bevisstgjøring	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Saksfremstilling 62, artikkel 26.2</p> <p>Direktiv om seksuelle overgrep: Saksfremstilling 34, 45, artikkel 23.1-23.3</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 5, 6 og 8</p>	

Sammenheng mellom forskrifter, juridiske forpliktelser og de europeiske Barnehus-standardene: Oversikt

BARNEHUS-STANDARD	RELEVANTE JURIDISKE FORPLIKTELSER	JURIDISKE DOKUMENTER	FORKLARENDE KOMMENTAR
<p><i>forts. 10. Forebygging: Informasjonsdeling og ekstern kompetansebygging</i></p>	<p>Forebygging</p>	<p>Direktiv om offerets rettigheter: Artikkel 26.1, 26.2</p> <p>Direktiv om seksuelle overgrep: Saksfremstilling 34, 37, 45, artikkel 22, 23.1-3</p> <p>Lanzarote-konvensjonen: Artikkel 4, 5.3, 7, 15, 16, 17, 38.</p>	<p>Se også Lanzarote-konvensjonens artikkel 10.1 og 10.3 som fokuserer på samarbeid for å forhindre seksuelle overgrep og utnyttelse. Artikkel 26.1 i direktivet om offerets rettigheter og artikkel 38 i Lanzarote-konvensjonen</p> <p>er tatt med her på grunn av referansen til å utveksle beste praksiser i sammenheng med internasjonalt samarbeid.</p>

Sluttnoter

---

¹ Europarådets konvensjon for vern av barn mot seksuell utnyttelse og seksuelle overgrep (CETS N°201)

² Retningslinjer for Europarådets ministerkomité vedrørende barnevennlig rettspleie (vedtatt av Ministerkomiteen 17. november 2010 ved det 1098. representantmøtet)

³ Europarådets anbefaling om barns rettigheter and barne- og familievennlige omsorgstjenester

⁴ EUROPAPARLAMENTETS OG EUROPARÅDETS DIREKTIV 2011/93/EU den 13. desember 2011 om kampen mot seksuelle overgrep mot og seksuell utnyttelse av barn samt barnepornografi

⁵ EUROPAPARLAMENTETS OG EUROPARÅDETS DIREKTIV 2012/29/EU den 25. oktober 2012 som etablerer minimumsstandarder om rettigheter til, støtte og vern av voldsofre, og erstatter Europarådets rammebeslutning 2001/220/JHA

⁶ Se, for eksempel: Henry, Jim (1997). Following Disclosure, System Intervention Trauma to Child Sexual Abuse Victims. *Journal of Interpersonal Violence* 1997 12: 499; Newgent, Rebecca A., Fender-Scarr, Lisa K. og Bromley, Jamie L. (2002). The Retraumatization of Child Sexual Abuse: The Second Insult. *National Institute for Trauma and Loss in Children*, Årgang 2, Nummer 2, Høst 2002; Newlin, Chris, Cordisco Steele, Linda, Chamberlin, Andra, Anderson, Jennifer, Kenniston, Julie, Russell, Amy, Stewart, Heather og Vaughan-Eden, Viola (2014). *Child Forensic Interviewing: Best Practices*. U.S. Department of Justice Office of Justice Programs Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention; Westcott Helen L. og Davies, Graham M (eds) (2002). *Children's Testimony: A Hand-book of Psychological Research and Forensic Practice*. Wiley Series of the Psychology of Crime, Policing and Law, juli 2002; Jansson, Helene, Rathje, Pia og Gade Hansen, Søren (2015). *Opplevelsen for barn som vitner i rettsaker om seksuelle overgrep*. Sexologklinikken ved PCK København, Senter for seksuelle overgrep, Rigshospitalet København og det nasjonale barnerådet i Danmark

⁷ Barnevennlig rettspleie refererer til rettsystemer som garanterer respekt for effektiv implementering av alle barns rettigheter på høyeste oppnåelige nivå (Europarådet, retningslinjer for Europarådets ministerkomité om barnevennlig rettspleie samt det forklarende memorandum (2011), p. 4.)

⁸ Kriminaletterforskning og rettsprosedyrer, inkludert måten barn involveres på, kan variere på tvers av Europa. Europakommisjonen har gjennomført en omfattende studie om barns involvering i sivile, administrative og kriminalrettslige prosedyrer i EUs 28 medlemsstater, der det ble samlet og sammenlignet all tilgjengelig statistikk og publisert en regelreferat, oppsummeringsrapporter og 29 landsrapporter for hvert av de tre rettsområdene

(oppsummering av kontekstuelle oversikter om barns involvering i kriminalrettslige prosedyrer i EUs 28 medlemsstater, EU 2014)

⁹ Se fotnote 6 for referanser

¹⁰ Barnehusmodellen, som drøftes videre i kapittel 2, er anerkjent som en ledende tverrfaglig og tverretattlig tjeneste for barn som har vært offer for og vitne til vold. Se fotnote 12 for referanser.

¹¹ Lind Haldorsson, Olivia (2017) Europeisk Barnehuset kvalitetsstandard: Veiledning for tverrfaglig og tverretattlig respons til barn som er offer for og vitner til vold www.barnahus.eu/standards

¹² Her refererer vi til potensiell traumatisering av barnet og/eller retraumatisering, som er prosessen rundt tilbakefall til en traumatilstand utløst av en hendelse, for eksempel flere høringer i retten eller flere intervjuer. Gjentatt offergjøring henviser til prosessen å bli offergjort gjentatte ganger.

¹³ Det Europeiske Barnehusets standarder fremmer en omfattende tilnærming som inkluderer å respektere barns rett til å bli hørt og få informasjon, tverrfaglig og tverretattlig samarbeid med mål om å unngå retraumatisering og sikre utfall som er til barnets beste, omfattende og tilgjengelige tjenester som oppfyller de individuelle og sammensatte behovene til barnet og familiemedlemmer eller omsorgspersoner som ikke har begått overgrep, sikre høye faglige standarder, opplæring og tilstrekkelige ressurser for personell som arbeider med barn som har vært vitne til eller offer for vold, og forhindre vold gjennom for eksempel bevissthetsarbeid. Se PROMISE Vision, <http://www.barnahus.eu/publications>

¹⁴ Standarder for akkrediterte medlemmer (Nasjonal barneallianse, 2017) <http://www.nationalchildrensalliance.org/sites/default/files/downloads/NCA-Standards-for-Accredited-Members-2017.pdf>

¹⁵ Landberg, Åsa og Svedin, Carl Göran (2013). Inuti ett Barnahus, A quality re-view of 23 Swedish Barnahus. Stockholm, Rädda Barnen Engelsk: http://www.barnafrid.se/custom/uploads/2016/10/Inuti-ett-Barnahus_ENG.pdf

¹⁶ Standardene er utviklet ved hjelp av muntlig og skriftlig input fra PROMISE-prosjektets ekspertgruppe med eksperter fra f.eks. Barnahus Island, Barnahus Linköping (Sverige), Barnahus Stockholm (Sverige) og Senteret for vern av barn og unge i Zagreb (Kroatia), MDCK i Haarlem (Nederland), universitetet i Linköping (Sverige) og Barnevernsprogrammet ved universitetet i Iowa. En omfattende konsultasjon vedrørende standardene og dette dokumentet har foregått gjennom muntlige samtaler og en skriftlig undersøkelse med statsråd/myndigheter og/eller tjenesterepresentanter fra Bulgaria, Kypros, Estland, Finland,

Irland, Tyskland, Ungarn, Latvia, Litauen, Malta, Polen, Romania, Storbritannia (England og Skottland).

¹⁷ Standardene er for eksempel i tråd med Europarådets retningslinjer om barnevennlig rettspleie, og fremmer hovedelementer i barnevennlig rettspleie (tilgjengelighet (f.eks. standard 3 og 4), aldersriktig (f.eks. standard 1.1, 5, 6), rask (f.eks. standard 1 -3, 5, 6), grundig (f.eks. standard 5 og 6), tilpasset og fokusert på barnets behov (f.eks. standard 1.1-1.3, 5, 6), respekt for retten til rettferdig rettergang (f.eks. standard 6), respekt for retten til å delta i og forstå rettsprosedyren (f.eks. standard 1.2), respekt for retten til privatliv og familieliv (f.eks. standard 1.1, 3, 4), respekt for retten til integritet og verdighet (f.eks. standard 1.1, 3, 4)).

¹⁸ Tabellen i kapittel IV gir en oversikt over de juridiske forpliktelsene og internasjonale retningslinjer som innbefattes av standardene. Det refereres også til relevante juridiske forordninger og retningslinjer under hver av profilene som beskriver standardene i kapittel 3. Se også O'Donnell, Rebecca (2017) PROMISE Compendium of Law and Guidance: European and Inter-national Instruments concerning Child Victims and Witnesses of Violence, Stockholm, PROMISE-prosjektserien www.barnahus.eu/publications/

¹⁹ Wenke, Daja og Heiberg, Turid (2017) Enabling Child-sensitive Justice: The Success Story of the Barnahus Model and its Expansion in Europe, Stockholm, PROMISE-prosjektserien, www.barnahus.eu/publications/

²⁰ Sporingverktøyet er utviklet for å gi en enkel måte å vurdere hvor tjenestene befinner seg i prosessen med å etablere en Barnehus-modell som innarbeider standardene som presenteres i dette dokumentet. Sporingverktøyet kan lastes ned fra PROMISE-nettsiden, www.barnahus.eu/publications/

²¹ Lind Haldorsson, Olivia (2017) European Barnahus Quality Standards: Guidance for Multidisciplinary and Interagency Response to Child Victims and Witnesses of Violence (Kvalitetsstandarder for europeiske barnehus: Veiledning for tverrfaglig og tverretatlig respons til barn som har vært vitne til eller offer for vold) www.barnahus.eu/standards

²² Lind Haldorsson, Olivia (2019) Standard 2. Multidisciplinary & Interagency Collaboration: Interagency Agreement: Template and guidance www.barnahus.eu/standards

²³ Wenke, Daja og Heiberg, Turid (2017) Enabling Child-sensitive Justice: The Success Story of the Barnahus Model and its Expansion in Europe, Stockholm, PROMISE-prosjektserien, www.barnahus.eu/publications/, s. 4. Se også EC REC-RDAP-CHIL-AG-2016, som trekker frem Barnehusmodellen: Forslag må ta sikte mot å sikre en barnevennlig respons til vold mot barn som er tverretatlig, tverrfaglig, omfattende og, der det er mulig, samlet under samme tak (Barnahus/barnehusmodellen).

²⁴ I de fleste land må eldre barn (som regel over 15 år) møte i retten selv om et intervju har blitt gjennomført i Barnehuset.

²⁵ De nordiske Barnehusene har forskjellige hovedroller: Danmark: Å bistå kommunenes lokale barneverdsettinger, Island: Å koordinere parallell kriminal- og barneverdsettingforskning, Norge: Å tilrettelegge for politiets etterforskningsintervjuer, Sverige: Å koordinere parallell kriminal- og barneverdsettingforskning (Bakketeig, Elisiv (2016). Barnehusmodellen i Norden. Rapport presentert på PROMISE – regional konferanse og studiebesøk, Linköping 28.–29. november 2016. Basert på Johansson, Susanna, Kari Stefansen, Anna Kaldal og Elisiv Bakketeig (på trykk, 2017): Implementing the Nordic Barnahus model: Characteristics and local adaptations. I Johansson, S., Stefansen, K., Kaldal, A. og Bakketeig, E. (red.). Collaborating against child abuse: Exploring the Nordic Barnahus Model.)

²⁶ Se for eksempel PROMISE Stakeholder mapping, www.barnahus.eu/publications/

²⁷ For ytterligere informasjon om barnesentere, kan du gå til <http://www.nationalchildrensalliance.org/cac-model>

²⁸ Lind Haldorsson, Olivia (2017) Europeisk Barnehuset kvalitetsstandard: Veiledning for tverrfaglig og tverretatlig respons til barn som er offer for og vitner til vold www.barnahus.eu/standards

²⁹ Lind Haldorsson, Olivia (2019) Standard 2. Multidisciplinary & Interagency Collaboration: Interagency Agreement: Template and guidance www.barnahus.eu/standards

³⁰ Dette omfatter barnevernvurderinger, som er objektive evalueringer av risikoen for at barnet utsettes for ytterligere vold av foreldre/omsorgsperson(er). Den gir informasjon om beslutninger vedrørende pågående intervensjoner med familien og/eller fjerning av barnet fra hjemmet.

³¹ Lind Haldorsson, Olivia (2017) Europeisk Barnehuset kvalitetsstandard: Veiledning for tverrfaglig og tverretatlig respons til barn som er offer for og vitner til vold www.barnahus.eu/standards

³² Lind Haldorsson, Olivia (2019) Standard 2. Multidisciplinary & Interagency Collaboration: Interagency Agreement: Template and guidance www.barnahus.eu/standards

³³ Lind Haldorsson, Olivia (2017) Europeisk Barnehuset kvalitetsstandard: Veiledning for tverrfaglig og tverretatlig respons til barn som er offer for og vitner til vold www.barnahus.eu/standards

³⁴ Hele rammeverket for standarder bidrar til implementeringen av UNCRC artikkel 19 og 6 (rett til liv, overlevelse og utvikling). Ikke-diskriminering (UNCRC artikkel 2) behandles under standard 3 og som et intergralt moment i fastsettelse av målgruppen til tjenesten.

³⁵ Nylige intervjuer i teorien og praksisen av barnets beste er å finne i denne kompilasjonen av artikler: Barnets beste – En dialog mellom teori og praksis (Europarådet, mars 2016) <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680657e56>

³⁶ Vurderingen refererer til evaluering og balansering av alle elementer nødvendige for å ta en avgjørelse i en spesifikk situasjon. Beslutningen refererer til den formelle prosessen utformet for å fastslå barnets beste basert på vurdering av beste interesser (CRC generell kommentar 14, paragraf 47).

³⁷ I generell kommentar nr. 14, identifiserer komiteen enkelte situasjoner der det er nødvendig å balansere elementer, inkludert der de forskjellige elementene som vurderes i en sak kommer i konflikt (f.eks. sikre familiemiljø vs. beskytte barnet fra risiko for vold av foreldre).

³⁸ Child-friendly justice: Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States (EUs etat for grunnleggende rettigheter, februar 2017) <http://fra.europa.eu/en/press-release/2017/child-friendly-justice-childs-perspective>

³⁹ Sitater fra: Child-friendly justice: Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States (EUs etat for grunnleggende rettigheter, februar 2017) <http://fra.europa.eu/en/press-release/2017/child-friendly-justice-childs-perspective>

⁴⁰ Lind Haldorsson, Olivia & Heiberg, Turid: Standard 1.2: Child Participation Tool (CBSS 2019)

⁴¹ Sitat fra: Child-friendly justice: Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States (EUs etat for grunnleggende rettigheter, februar 2017) <http://fra.europa.eu/en/press-release/2017/child-friendly-justice-childs-perspective>

⁴² Denne oppsummeringen bygger på: Bakketeig, Elisiv (2016). Barnehusmodellen i Norden. Dokument presentert på PROMISE – Regional konferanse og studiebesøk, Linköping 28-29. november 2016. Basert på Johansson, Susanna, Kari Stefansen, Anna Kaldal & Elisiv Bakketeig (i pers, 2017): Implementerer den Nordiske Barnehus-modellen: Karakteristikk og lokale tilpasninger. I Johansson, S., Stefansen, K., Kaldal, A. og Bakketeig, E. (red.). Collaborating against child abuse: Exploring the Nordic Barnahus Model. London: Palgrave. Landberg, Åsa og Svedin, Carl Göran (2013). Inuti a Barnahus: A Quality Review of 23 Swedish Barnahus,

Stockholm: Rädda Barnen. Informasjon mottatt fra den islandske regjeringsetaten for barnevern (februar 2016).

⁴³ Konsolideringsloven om sosiale tjenester, §50 a.–(1), <http://english.sim.dk/media/14900/consolidation-act-on-social-services.pdf>

⁴⁴ Barnevernsloven, artikkel 7, https://eng.velferdarraduneyti.is/media/acrobat-enskar_sidur/Child-Protection-Act-as-amended-2015.pdf

⁴⁵ Lov om straffeprosess (nr.88/2008), artikkel 9

⁴⁶ Straffeprosessloven (Criminal Procedure Act), 239, 239 a-f., <http://www.lovdatab.no/>

⁴⁷ Delredovising av regeringsoppdrag avseende gemensamma nationella riktlinjer kring barn som misstänks vara utsatta för brott och kriterier för landets Barnahus (Rikspolisstyrelsen, Sverige, 2009

⁴⁸ <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=158447>

⁴⁹ Vold er definert i henhold til UNCRC artikkel 19 og CRCs generelle kommentar nr. 13 (2011): «alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbruk, vanskjøtsel eller forsømmelig behandling, mishandling eller utnyttning, herunder seksuelt misbruk».

⁵⁰ Der målgruppen er definert i lovgivning eller nasjonale retningslinjer, som f.eks. i Danmark og Sverige, skal tilgang minst være garantert for gruppene som dekkes av loven. Alle tjenester burde kjempe for å omfatte en bred målgruppe, inkludert alle former for vold. Allikevel har mange tjenester startet med mindre grupper, f.eks. ved å bare dekke seksuelle overgrep og seksuell utnyttelse, og beveger seg sakte mot å inkludere andre former for vold.

⁵¹ Mulige grunnlag for diskriminasjon inkluderer, men er ikke begrenset til, nasjonal og etnisk bakgrunn, rase, språk, religion, kjønn, seksuell orientering, sosioøkonomisk status, funksjonshemning og flyktningstatus. Spesiell anstrengelse kan være nødvendig for å nå frem til spesielt sårbare barn.

⁵² Noen former for kriseintervensjon, som f.eks. legevakt og ambulanse, kan ikke utgjøre en del av Barnehusets tjenestelevering.

⁵³ Barnevennlig betyr her fokusert på, tilvendt og sensitiv til de spesifikke behovene til barn.

⁵⁴ Familie/foreldre/omsorgspersoner får ikke observere intervjuet med barnet.

⁵⁵ Terapeutiske møter som inkluderer gjerningspersonen og barnet kan i noen tilfeller holdes i lokalene dersom det anses som barnets beste. Hensyn til barnets sikkerhet og velvære er aller viktigst. I tilfeller av seksuell vold og alvorlige tilfeller av andre former for vold skal gjerningspersonen aldri tillates inn på Barnehusets områder.

⁵⁶ Tverretattlig planlegging, saksvurdering og sakssporing kan formes av restriksjonene fra å dele informasjon i nasjonal lovgivning, eller mangel på lovgivning som tillater og forplikter

tjenester for å dele sakens informasjon. Et høyt nivå av integrering krever en tydelig og forsiktig tilnærming til krav på konfidensialitet og kan kreve en trinnvis tilnærming for å sikre at riktig bytte av informasjon tar sted. Det kan også være nødvendig å finne løsninger, som tverretattlig protokoll for databeskyttelse, for å ta opp juridiske restriksjoner og/eller reguleringer pålagt av fagorganisasjoner om at respektive fagfolk skal dele sakens informasjon.

⁵⁷ Denne rollen går vanligvis til sosial- og barnevernstjenester som saksledere når de er tilstede i Barnehuset. Der sosial- og barnevernstjenester ikke er tilstede, kan rollen bli tatt av et medlem av gruppen, som er ansvarlig for kontakt med lokale sosiale- og barnevernstjenester.

⁵⁸ Sosial- og barnevernstjenester samler vanligvis all relevant informasjon, inkludert medisinske rapporter, politirapporter og intervusjoner for barnevern. Alle etater må dele informasjon med sosial- og barnevernstjenester.

⁵⁹ Oppfølging og vedvarende støtte og hjelp leveres vanligvis av lokale sosial- og barnevernstjenester. Der sosial- og barnevernstjenester er tilstede i Barnehuset, er de saksbehandlere og forsikrer helhetlig koordinasjon og oppfølging. Saksbehandler skal også overvåke at hovedprinsippene implementeres og at barnets rettigheter respekteres gjennom prosessen.

⁶⁰ Et rettsintervju kan defineres som «én enkel økt, bokført intervju utformet for å fremkalle et barns unike informasjon når det er bekymring for mulig misbruk eller når barnet har vært vitne til vold mot en annen person» (<http://www.nationalcac.org/forensic-interview-services>) eller «en strukturert samtale med et barn som skal fremkalle detaljert informasjon om mulig(e) hendelse(r) barnet kan ha erfart eller vært vitne til».

(http://www.smallvoices.org/what_we_do/forensic_interviews.html). Rettsintervjuet samler informasjon fra barnet vedrørende eller egnet for en domstol.

⁶¹ Forskningen som er referert til her er dokumentert i flere publikasjoner, inkludert, men ikke begrenset til: Henry, Jim (1997). Following Disclosure, System Intervention Trauma to Child Sexual Abuse Victims. *Journal of Interpersonal Violence* 12: 499; Newgent, Rebecca A., Fender-Scarr, Lisa K. og Bromley, Jamie L. (2002). The Retraumatization of Child Sexual Abuse: The Second Insult. *National Institute for Trauma and Loss in Children*, Årgang 2, Nummer 2, Høst 2002; Newlin, Chris, Cordisco Steele, Linda, Chamberlin, Andra, Anderson, Jennifer, Kenniston, Julie, Russell, Amy, Stewart, Heather og Vaughan-Eden, Viola (2014). *Child Forensic Interviewing: Best Practices*. U.S. Department of Justice Office of Justice Programs Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention; Westcott Helen L. og Davies, Graham M (eds) (2002). *Children's Testimony: A Handbook of Psychological Research and Forensic Practice*. Wiley Series of the Psychology of Crime, Policing and Law, juli 2002; Jansson, Helene, Rath-je, Pia and Gade Hansen, Søren (2015). *Opplevelsen for barn som vitner i rettsaker om seksuelle*

overgrep. Sexologisk klinikk på PCK København, senteret for seksuelle overgrep, København rikshospital og det nasjonale rådet for barn, Danmark.

⁶² Alle hendelser som tilpasses til barnet skal ta barnets beste i vurdering. I noen tilfeller kan dette bety at indikatorene relatert til antall intervjuer og bruk av samme intervjuer kan være urelevante, da det kan være enkelte barns beste å gå gjennom flere intervjuer eller at en annen person intervjuer barnet dersom det er mer enn ett intervju.

⁶³ Sitater fra: Child-friendly justice: Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States (EUs etat for grunnleggende rettigheter, februar 2017) <http://fra.europa.eu/en/press-release/2017/child-friendly-justice-childs-perspective>

⁶⁴ En rettshelseundersøkelse kan beskrives som en undersøkelse etter skader og prøvetaking til bruk som bevis i en politietterforskning eller i retten.

⁶⁵ Prosessen for å fastslå behov og formulering av behandlingsplan kan variere avhengig av spesifikasjonene i hver sak.

⁶⁶ Dette kan f.eks. være tilfellet når rettsaker er pågående og barnet kan ha blitt kalt inn som vitne, hvilket er krav i noen europeiske land.

⁶⁷ Opplæring kan inkludere, men er ikke begrenset til: Barns utvikling, forstå fenomenet av barnemishandling og forsømmelse, gjennomføre rettsintervju, tilnærming til gjennomføring av klinisk- og rettsvurdering som er barnevennlig og sensitiv til traumer, anskaffe forskjellige typer bevisbasert behandling fokusert på traumer, forstå juridisk kontekst og krav, identifisere risikofaktorer og støtte familier i risiko med mål om å forhindre retraumatisering, og støtte foreldre som ikke har begått overgrep.

⁶⁸ O'Donnell, Rebecca (2017) PROMISE Compendium of Law and Guidance: European and International Instruments concerning Child Victims and Witnesses of Violence, Stockholm, PROMISE Project Series

⁶⁹ Lind Haldorsson, Olivia (2017) Europeisk Barnehuset kvalitetsstandard: Veiledning for tverrfaglig og tverretattlig respons til barn som er offer for og vitner til vold www.barnahus.eu/standards

⁷⁰ O'Donnell, Rebecca (2017) PROMISE Compendium of Law and Guidance: European and International Instruments concerning Child Victims and Witnesses of Violence, Stockholm, PROMISE Project Series

P R O M I S E

This project is co-funded by the European Union under the Rights, Equality and Citizenship Programme 2014-2020. This publication reflects the views only of the authors, and the European Commission cannot be held responsible for any use, which may be made of the information contained therein.

This document has been translated in partnership with Translators Without Borders and their global team of volunteers. Find out more at www.translatorswithoutborders.org